

"道生一，一生二，二生三，三生万物" (Laozi)

[Vägen frambringa en, en frambringa två, två frambringa tre, tre frambringa myriad av varelser]

- En översikt av utvecklingshistoria på kinesiskans ordförråd ur ordlängdens och ordkonstruktionens perspektiv

Fen Han
fei.jarrendal@gmail.com

Innehållsförteckning 1

Sammanfattning 2

1. Inledning 3

1.1 Bakgrund 3

1.2 Frågeställning 3

1.3 Något om begrepp 3

2. Teorier om ordkonstruktion 5

2.1 Forskningsteorier runt ordkonstruktion 5

2.1.1 Kring den traditionella typen 5

2.1.2 Kring den anti-traditionella typen 5

2.1.3 Kring den mångsidiga typen 6

2.2 Den klassiska grupperingen av kinesiska ord ur ett konstruktionsperspektiv 6

2.2.1 Isolerade ord 6

2.2.2 Komplexa ord 7

2.3 Konstruktionsprinciper för komplexa ord 8

2.3.1 Repetition 8

2.3.2 Affixation 9

2.3.3 Sammansättning 11

2.3.3.1 Parallella principen 11

2.3.3.2 Attributiva principen 14

2.3.3.3 Komplementiva principen 15

2.3.3.4 Verb-objektiv principen 17

2.3.3.5 Subjekt-predikativ principen 18

2.3.4 Multipel principen 18

3. Den tvåstaviga tendensen i utvecklingshistoria av kinesiskans ordlängder 20

3.1 Kortfattad utvecklingshistoria av kinesiskans ordlängder och den tvåstaviga tendensen 20

3.1.1 Enstaviga ord 20

3.1.2 Tvåstaviga ord 20

3.1.3 Flerstaviga ord 23

3.2 Den tvåstaviga tendensen i språkutvecklingen 24

3.3 Anledningar bakom den tvåstaviga tendensen 26

3.3.1 Kommunikationsbehov 27

3.3.2 Uttrycksbehov 27

3.3.3 Estetiskt behov 28

3.4 Användning av ordkonstruktionsprinciperna under historien och i nu tid 29

3.3.1 De mest produktiva ordkonstruktionsprinciperna under historien 29

3.3.2 Enstaviga ord och tvåstaviga ord i modern kinesiska, mer eller mindre? 30

4. Kinesiska språkegenskaper och dess användning i språkinlärning 32

4.1 Fonetik 32

4.2 Ordförråd 32

4.3 Grammatik 33

4.3.1 Definition på ord 33

4.3.2 Ordkonstruktion 33

4.4 Sammanfattning ur andraspråksperspektiv 33

Referenser 32

Sammanfattning

“Dao sheng yi, yi sheng er, er sheng san, san sheng wanwu道生一，一生二，二生三，三生万物[Vägen frambringa en, en frambringa två, två frambringa tre, tre frambringa myriader av varelser]”. Detta citat från *Daodejing [Classic of the Way and Virtue]* av Laozi kan ses som en bra beskrivning av det kinesiska språket. Enstaviga ord är ”yi一[en]”, tvåstaviga ord är ”er二[två]” och trestaviga ord är ”san三[tre]”. Alla ord, fraser och meningar kommer från sådana kombinationer. Att tvåstaviga ord bidrar till den största delen av kinesiskans ordförråd är särskilt uppmärksammat. Intresset för detta ämne har inspirerat mig att ta reda på historien och anledningarna bakom denna tendens. I min uppsats presenteras också konstruktionen av kinesiska ord. Ett antal exempel analyseras för att läsare ska kunna få ett direkt och konkret intryck av alla koncept som lingvister tagit upp.

Genom att jämföra kinesiska ord med engelska och svenska kommer jag fram till att kinesiska är ett mycket ekonomiskt och logiskt språk med tanke på hur ordförrådet har byggts upp. Kunskap om detta är viktig för såväl andraspråkselever i kinesiska som lärare i kinesiska som andraspråk.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I modern kinesiska ser man ofta ord som betydelseelement, medan man ser tecken som anteckningsenheter. I klassisk kinesiska är de allra flesta ord enstaviga. Normalt är att ett tecken tecknar ett ord. T.ex. den komplexa meningen “Xiao da zhi yu, sui bu neng cha, bi yi qing 小大之狱, 虽不能察, 必以情 [Mindre och större fall i domstol, trots att jag inte kan kolla alla detaljer, ser jag till att beslut fattas enligt fakta]” (Shen Yue, 488) består av elva ord och tecknas av elva tecken; i frasen “zhao ling xi gai 朝令夕改 [Regler publicerades på morgonen och ändrades redan på kvällen]” finns fyra ord och den tecknas med fyra tecken. Med andra ord, i de flesta fall är tecken och ord samma enhet i klassisk kinesiska. I antika böcker som förklarar klassiska texter menar författarna faktiskt ord när de säger zi 字 [tecken], medan när de säger ci 词 [ord] menar de enbart xuci 虚词 [tomma ord] (Wang Ning, 2009).

Emellertid finns det en grundläggande tendens i kinesisk ordutveckling, nämligen “Enstaviga ord utvecklas till tvåstaviga ord, till och med har flerstaviga ord dykt upp i stor mängd” (Tao Yuanke, 2003, s 73-79). Att tvåstaviga ord bidrar till den största delen av kinesiskans ordförråd är särskilt uppmärksammat. Su Xinchuns forskning på *Xiandai hanyu cidian [Modernt kinesiskt lexikon]* (1983) visar att 62.47 procent av alla 56147 ord i lexikonet är tvåstaviga, 18.78 procent är enstaviga, 10.16 procent är trestaviga och 7.78 procent är fyrstaviga. Ord av andra längder är sammanlagt mindre än 1 procent. I genomsnitt innehåller ett kinesiskt ord 2.10 stavelser (Su Xinchun, 2001). Det finns fler tvåstaviga ord i skriftspråk än i muntligt språk. Vissa av dessa tvåstaviga ord har ärvts från klassisk kinesiska men de flesta har dykt upp i slutet av 1800-talet eller senare, varav en del från japanskan och en del nybyggda med befintliga morfem enligt konstruktionsprinciper (Zhu Dexi, 1985). Lü Shuxiang (2002, s 311) tycker att det stämmer i stort sätt med att klassisk kinesiska består mest av enstaviga ord medan i modern kinesiska står tvåstaviga ord i majoritet.

Enstaviga morfem ligger till grunden till tvåstaviga ord. Enstaviga ord och tvåstaviga ord binds ihop och blir trestaviga ord (Shen Xiaolong, 1991, s 461). Detta påminner om Laozi (kap. 42), ”道生一, 一生二, 二生三, 三生万物”. Citatet säger att ” Vägen frambringar en, en frambringar två, två frambringar tre, tre frambringar myriad av varelser”. Enstaviga ord är ”yi一[en]”, tvåstaviga ord är ”er二[två]” och trestaviga ord är ”san三[tre]”. Alla ord, fraser och meningar kommer från sådana kombinationer (Li Rulong, 2009). Kunskap om ordkonstruktion kan användas som metod att analysera historia av utvecklingen.

1.2 Frågeställningar

Detta arbete försöker besvara följande frågor.

- Hur sorteras moderna kinesiska ord enligt deras konstruktion?
- Vilka olika konstruktionsprinciper finns i kinesiskan för komplexa ord?
- Hur blev de två- och flerstaviga orden till och hur utvecklades de?
- Vilka principer är mest produktiva av alla komplexa ord konstruktionsprinciper?
- Hur mycket används ord med olika längder i praktiken?
- Vilka kinesiska språkegenskaper kan man konstatera enligt dessa informationer?
- Kan dessa egenskaper användas till språkundervisning och språkinlärning?

1.3 Något om begrepp

Yusu [Morfem]

Morfem är den minsta betydelsebärande enheten i ett språk. (Sheng Yulin, <http://www.yyxx.sdu.edu.cn/chinese/index.htm>) I kinesiska är 95 % av morfemen enstaviga (Qian Yulian, 2006, s 37).

Ord

På sida 2 i *Shiyong xiandai hanyu yufa* [Funktionell modern kinesisk grammatik] (Liu Yuehua m.fl. s 2) kan man läsa om hur kinesiska lingvister definierar ord i språket, nämligen "Ord är de minsta språkenheter som bär mening och kan användas självständigt". Detta är en sammanfattning av fler lingvisters försök att definiera ord. Bland annat så är ord "Den minsta betydelseenheten i språk" (Wang Li, 1, s 16); "Ett ord, är en enkel betydelseenhet" (Wang Li, 2, s 171); "The word, then, is not a phonetic unit, but is so to be defined as a semantically independent and recurrent element which can be dealt with as a conceptual whole" (Bloomfield, 1914, s 103).

Stavelse

Enligt <http://www.thefreedictionary.com/syllable> (ett lexikon på nätet) är en stavelse "A unit of spoken language consisting of a single uninterrupted sound formed by a vowel, diphthong, or syllabic consonant alone, or by any of these sounds preceded, followed, or surrounded by one or more consonants".

Enstaviga ord

Ett enstavigt kinesiskt ord är ett ord som består av en stavelse och därmed tecknas med ett tecken. Exempelvis ren人[människor], niao鸟[fåglar], chi吃[att äta], zou走[att gå], mei美[vacker], zhang长[att växa], wu五[fem], qian千[tusen], ni你[du], na那[den där], de的(ett tomt ord), ma吗(ett tomt ord). Alla tecken är dock inte enstaviga ord, bl.a. tecken som inte kan användas självständigt, t.ex. zhi蜘[-], zhu蛛[-], qing蜻[-], ting蜓[-], wu蜈[-], gong蚣[-], guo蝸[-]. Enstaviga ord är i majoritet i det klassiska kinesiska ordförrådet. Många tecken som inte längre kan användas ensam, var enstaviga ord i klassisk kinesiska, t.ex. yan言[tal, ord], ran然[rätt], fei非[missstag], zhuang状[form], ting廷[domstol], nie孽[ondska].

Två- och flerstaviga ord

Två och flerstaviga ord är ord som består av två respektive fler stavelser. Exempel på tvåstaviga ord i kinesiska är – renmin人民[folk], yiniao益鸟[nyttiga fåglar], jingzou竞走[gångtävling], meili美丽[vacker], changyuan长远[långsiktig], etc. Flerstaviga ord har vi exempelvis gongchengshi工程师[ingenjör], shengchanli生产力[produktivitet], shichangjingji市场经济[marknadsekonomi], Jialifuniya加利福尼亚[Kalifornien].

Hanyu pinyin

Hanyu pinyin är ett system vilket gagnas till att annotera kinesiskt standarduttal med Romerska bokstäver (Sun Chaofen, s 22).

2. Teorier om ordkonstruktion

2.1 Forskningar runt ordkonstruktion

Det finns olika metoder i ordkonstruktionsforskningar. I artikeln *Hanyu goucifa yanjiu zongshu [Översikt av studierna kring kinesisk ordkonstruktion]* (Lu xiaojuan, 2008) presenteras forskningarnas resultat i tre huvudtyper.

2.1.1 Kring den traditionella typen

Det första methodet är den traditionella typen. Det finns redan ett ordkonstruktionssystem som är väl accepterat. Forskarna som är för detta koncept brukar basera sin forskning på föregående forskningsresultat. De fokuserar på att sammanfatta och komplettera de befintliga grundläggande teorierna i stället för att utveckla nya idéer. Så här ser det traditionella ordkonstruktionssystemet ut.

Det traditionella ordkonstruktionssystemet

Enhet	Delar
Alla kinesiska ord	单纯词danchunci [isolerade ord]
	复合词fuheci [komplexa ord]
Isolerade ord	单音词danyinci [enstaviga ord]
	连绵词lianmianci [tvåstaviga ord med alliteration eller vokalrim]
	外来音译词wailaiyinyici [lånord via translitteration]
	叠音词dieyinci [ord med staplade stavelser]
Komplexa ord	复合式fuheshi [sammansättning]
	重叠式chongdieshi [repetition]
	附加式fujiashi [affixation]
Sammansättande komplexa ord	联合型lianhexing [den parallella typen]
	偏正型pianzhengxing [den attributiva typen]
	补充型buchongxing [den komplementiva typen]
	动宾型dongbinxing [verb-objekt typen]
	主谓型zhuweixing [subjekt-predikativ typen]
Komplexa ord med affixation	词缀词根型cizhui-cigenxing [prefix-rot typen]
	词根词缀型cigen-cizhuixing [rot-suffix typen]

Systemet presenteras och förklaras närmare i kapitel 2.2. (Vissa delar i systemet kompletteras i kapitlet, t.ex. uppdelning av isolerade ord och olika typer av affixation.) Läsare behöver först bara få ett generellt begrepp av systemet från tabellen. Läs gärna tabellen efter ni har genomgått kapitel 2.2. Det kommer att bli mycket lättare att förstå tabellen då.

2.1.2 Kring den anti-traditionella typen

Den andra typen är den anti-traditionella typen. Trots den befintliga beskrivningsramen och förklaringsmodellen av kinesiskans ordkonstruktion, har det dykt upp forskare som är

modiga nog att bryta normen, bl.a. Xu Tongqiang. Xu framställer i sin bok *Yuyanlun [Diskussion kring språk]* (Xu Tongqiang, 1993) en hel ny teori – Yuyi goucifa 语义构词法 [betydelse konstruktions princip]. Författaren tycker att alla dessa koncept som sammansättande, attributiv konstruktion är ett misslyckat och orimligt försök på att härma indi-europeriska språkens grammatiska teorier. Han anser att ordkonstruktion huvudsakligen har med betydelse att göra. För att förstå ett ords konstruktion ska man analysera hur morfemen förhåller sig till varandra i betydelse, i stället för ordets grammatiska struktur. Enligt hans Yuyi goucifa teori finns det två olika sätt att bygga ord – xiangxin goucifa 向心构词法 [den inåttledande ordkonstruktionsprincipen] och lixin goucifa 离心构词法 [den centrifugala ordkonstruktionsprincipen].

2.1.3 Kring den mångsidiga typen

Den tredje är den mångsidiga typen. Fu Huaiqing sammanfattar forskning kring konstruktion att det finns fem olika områden som bör studeras när man analyserar ett komplext ord. Ett, morfemens egenskaper; två, relation och struktur mellan morfemen; tre, hur morfemen framför ordets betydelse; fyra, morfemens betydelser och dess ändring i konstruktionen; fem, kvantitet information morfemen bidrar till ordets betydelse. Enligt Fus Guanyigoucifayanjiulilun 广义构词法研究理论 [expanderade konstruktionsforskningsteori] var det först när undersökning av alla fem områden utförts som analysen blev slutförd.

De första två områdena undersöks ordentligt i den traditionella teorin av konstruktionsforskning. Detta syns tydligt i komplexa ordkonstruktionsprinciper (se kapitel 2.3). De sista tre områdena ingår i den anti-traditionella teorin och anses vara mindre relaterade till konstruktion.

2.2 Den klassiska grupperingen av kinesiska ord ur konstruktionsperspektiv

I *Shiyong Xiandai hanyu yufa [Funktionell modern kinesisk grammatik]* uppdelas kinesiska ord ur konstruktionsperspektiv till två klasser – danchunci 单纯词 [isolerade ord] och hechengci 合成词 (eller fuheci 复合词) [komplexa ord] (Liu Yuehua m.f., s 10).

2.2.1 Isolerade ord

Ett isolerat ord består av ett morfem. De allra flesta isolerade ord är enstaviga, men det finns de som är två- eller flerstaviga. Oavsett hur många stavelser som ingår i ett isolerat ord, har varje enskild stavelse inga betydelser. De kan bara bära någon mening när de står tillsammans som en enhet, t.ex. putao 葡萄 är vindruvor, delar man det till två delar så får man två tecken pu 葡 och tao 萄 som inte betyder något.

Enstaviga isolerade ord är många, t.ex. tian 天 [himmel], di 地 [jord], ren 人 [människa], ni 你 [du], wo 我 [jag], ta 他 [han], gao 高 [hög], da 大 [stor], kan 看 [att titta], cai 才 [ett adverb, senare än förväntat], jiu 就 [ett adverb, tidigare än förväntat], ba 把 [preposition till framflyttat objekt].

En del tvåstaviga isolerade ord har staplade stavelser, t.ex. laolao 姥姥 [mormor], feifei 菲菲 [bavian], ququ 蚩蚩 [cricket], baobao 宝宝 [spädbarn], fenfen 纷纷 [i följd]. Att säga enstaka stavelse betyder inget, det är först när den dubblas som ett isolerat ord blir till. En del är så kallade shuangshengdanchunci 双声单纯词 [isolerade ord med alliteration] som består av två stavelser som delar samma konsonantdel, t.ex. zhanzhan 辗转 [att rulla omkring], zhizhu 蜘蛛

蛛[spindel], tante忐忑[störd], cenci参差[ojämn], lingli伶俐[smart], pipa琵琶[ett kinesiskt instrument]. En del heter dieyundanchunci叠韵单纯词[isolerade ord med vokalrim] och består av två stavelser som delar samma vokaldel, t.ex. paihuai徘徊[att tveka], pufu匍匐[att krypa], weiyi逶迤[att ströva omkring], mianyan绵延[att sträcka], xiaoyao逍遥[fri och obunden], qingting蜻蜓[trollslända], luotuo骆驼[kamel], panghuang彷徨[att tveka]. I vissa fall är två stavelser helt annorlunda, t.ex. boli玻璃[glas], putao葡萄[vindruvor], hupo琥珀[bärnsten], furong芙蓉[lotus], wugong蜈蚣[tusenfoting], manao玛瑙[agat], zhouli妯娌[svägerskor], laji垃圾[avfall].

Bland isolerade ord finns en hel del lånord eller så kallad yiyinci译音词[translitteration], det vill säga ord som översätts enbart enligt uttal till kinesiska. Exempelvis bang磅[Pund, vikt enhet i England], an安[Ann, namn för kvinnor], shafa沙发[soffa], keke可可[kakao], maikefeng麦克风[mikrofon], gusitafu古斯塔夫[Gustav, mansnamn], sidegermo斯德哥尔摩[Stockholm] och sikandinaweiya斯堪的纳维亚[Scandinavia]. Allra flesta flerstaviga isolerade ord är translitteration.

Dessutom är alla ljudhärmande ord isolerade ord i kinesiska och de kan vara en-, två- eller flerstaviga. Exempelvis peng砰[Pang!], dong咚[ljudet av dörr knockning, trummande], dida滴答[tickande], haha哈哈[skrattande], honglonglong轰隆隆[dånande], gegeda咯咯哒[sjungande av hönor efter äggläggning], pilipala噼里啪啦[smattrande], dingdingdangdang叮叮当当[skramlande].

Låt oss sammanfatta olika sortering av isolerade ord som nämndes ovan med en tabell.

Sortering av isolerade ord

Kriteri	Grupp
Enligt ordlängd	Enstaviga t.ex. tian天[himmel]
	Tvåstaviga t.ex. putao葡萄[vindruvar]
	Flerstaviga t.ex. maikefeng麦克风[mikrofon]
Inom tvåstaviga, enligt det fonetiska förhållandet av morfemen	Med staplade stavelser t.ex. laolao姥姥[mormor]
	Med alliteration t.ex. tante忐忑[]
	Med vokalrim t.ex. paihuai徘徊[att tveka]
	Resten t.ex. boli玻璃[glas]
Enligt produktionssätt	Lånord t.ex. shafa沙发[sofa]
	Ljudhämmande t.ex. pilipala噼里啪啦[smattrande]
	Resten t.ex. ren人[männikor]

2.2.2 Komplexa ord

Ett komplext ord är kombination av två eller fler morfem. Exempelvis mama妈妈[mamma], ayi阿姨[moster], yanbaba眼巴巴[ivrig], tanxing弹性[flexibilitet], bangzhu帮助[hjälp],

xuebai雪白[snövit], renzhen认真[allvar], danxiao胆小[feg], jinru进入[att komma in], zhiyu治愈[att bota]. Ordkonstruktion förklarar hur morfemen sätts samman till ett komplext ord.

2.3 Konstruktionsprinciper för komplexa ord

Genom att binda ihop två eller fler morfem för att betyda något nytt begrepp får vi nya ord. Dessa ord heter komplexa ord. Detta sätt är det enklaste och samtidigt den mest produktiva konstruktionsprincipen. (Guo Xiliang, s 157) Konstruktion av komplext ord väger mest i modern kinesisk ordkonstruktion. I *shiyong xiandai hanyu yufa [Funktionell modern kinesisk grammatik]* beskrivs tre stora sätt att kombinera morfem i komplexa ord, nämligen chongdie fangshi重叠方式[repetition], fujiufa附加法[affixation] och fuhe fangshi复合方式[sammansättning] (Liu Yuehua m.f., s 11).

2.3.1 Repetition

Komplexa ord av repetitionsprincipen bildas genom att upprepa rotmorfem. Det finns två huvudtyper, AA och ABB.

AA betyder att man repeterar samma morfem två gånger i ett tvåstavigt komplext ord –

(1)	爸爸[pappa]	妈妈[mamma]
	叔叔[farbror]	娃娃[barn]
(2)	悄悄[tyst]	微微[lite, lätt]
	苦苦[svår]	狠狠[obarmhärtig]

I ett sådant ord brukar morfemet bara betonas en gång. T.ex. i grupp ett betonas de första stavelserna i orden och i grupp två betonas de andra.

AA-typens komplexa ord betyder detsamma som ett enskilt morfem, trots att det kan finnas nyansskillnader. Exempelvis baba爸爸[pappa] betyder det samma som ba爸[pappa]. Detta kan man jämföra med repetitiva isolerade ord där enskilt morfem inte betyder något alls. Exempelvis laolao姥姥 är mormor medan enskilt lao姥 betyder ingenting.

AABB representerar fyrstaviga komplexa ord där det första tecknet är samma som det andra och det tredje tecknet är samma som det fjärde –

花花绿绿[färgrik]	形形色色[diverse]
条条框框[regler och begränsning]	婆婆妈妈[sentimental]

AABB-typens ord är inte lika med AB. Faktum är att AB inte ens räknas som ord. T.ex. hualv花绿[-], xingse形色[-], tiaokuang条框[-], poma婆婆[-] kan inte användas i en mening. Man kan jämföra den typen med adjektivs repetitiva form, t.ex. ganganjingjing干干净净[ren] är repetitiv form av parallellt adjektiv ganjing干净[ren].

I modern kinesiska finns det även ofullkomligt repetitiva typer som AAB och ABB.

AAB: 毛毛雨[duggregn]	毛毛虫[mask]
蒙蒙亮[gryning]	麻麻黑[nyss mörknat]

Orden i form av AAB är attributiva. AA beskriver eller begränsar B som är huvuddelen. I vissa exempel har AA en riktig betydelse, t.ex. maomao毛毛[liten], pengpeng碰碰[stöt], medan i vissa andra är AA ganska suddiga när det gäller betydelse, t.ex. mengmeng蒙蒙, mama麻麻. AAB ord är oftast substantiv. Detta sätt används inte längre i modern kinesiska för att bilda nya ord.

ABB: (1) 雄纠纠[modigt]	赤裸裸[naken]

醉醺醺[berusad]	孤零零[helt ensam]
恶狠狠[vildsint]	假惺惺[skenheligt]
(2) 美滋滋[väldigt nöjd med sig själv]	乐滋滋[glad och nöjd]
甜滋滋[behågligt söt]	灰溜溜[nedslagen]
滑溜溜[slipprig]	细溜溜[smal]
热乎乎[varm]	胖乎乎[knubbig]
烂乎乎[rutten]	活生生[levande]
怯生生[blyg]	白生生[mycket vit]

BB i grupp ett och två brukar räknas som suffix, varav repetitiva delar i grupp ett betyder något riktigt, medan de i grupp två är relativt tomma.

Det finns ytterligare en repetitionsform A0AB. Det betyder att en meningslös stavelse sätts emellan två upprepade morfem, exempelvis li里[-] och liao了[-]. Oftast säger dessa ord något negativt, t.ex.

A0AB: 傻里傻气[som verkar oförståndig]	慌里慌张[hastig och nervös]
啰里啰嗦[som pratar oeffektivt]	晃了晃荡[som skakar]

2.3.2 Affixation

I den här typen av ord finns ett rotmorfem som huvuddel och ett affix. Roten bestämmer ordets grundbetydelse, medan affixet kompletterar ordet, markerar ordklass, eller ändrar ordklass och betydelse på ordet (Wu Jimin, s 25). Enligt rotmorfemet och affixets relativa position delar man dessa ord till två huvudgrupper – prefix-rot och rot-suffix.

Kinesiska har väldigt få prefix, lao老-, a阿-, di第-, chu初-, ke可- är bland de vanligaste (Wu Jimin, s 25). Exempel på dessa prefix är –

老- :	老师[lärare]	老婆[hustru]
	老板[boss]	老乡[kamrater som har samma hemstad]
	老财[jordägare]	老五[det femte barn i en familj]
	老鼠[mus]	老张[en välbekant som heter Zhang i efternamn]
阿-:	阿姨[moster]	阿哥[äldre bror]
	阿婆[gamla tanter]	阿斗[idiot]
	阿妹[yngre syster]	阿Q[huvudperson i Lu Xuns roman]
	阿飞[huligan]	阿毛[ett barnnamn]
第-:	第一[först]	第二[andra]
	第三[tredje]	第十一[elfte]
初-:	初一[den första dagen på en månad]	
	初二[den andra dagen på en månad]	
	初三[den tredje dagen på en månad]	
	初十[den tionde dagen på en månad]	
可-:	可爱[älskvärd, söt]	可疑[tvivelaktig]
	可恨[avskyvärd]	可悲[sorglig]
	可观[betydande]	可贵[berömvärd]
	可亲[trevlig]	可怜[som väcker medlidande]

Lao老- och a阿- är substantiva prefix. Orden i första två grupper med lao老- och a阿- är substantiv. Di第- läggs före siffror och betyder ordning. Chu初- läggs före siffror ett till tio

och betyder de första tio dagarna i varje månad enligt den kinesiska traditionella kalendern. Ke可- ändrar adjektiv eller verb till adjektiv, betydelse motsvarar *-bar/-värd* i svenska, *-ble/-able* i engelska.

Majoriteten av alla ord med affixation i kinesiska har formen rot-suffix. Vanligaste suffixen är *-zi子*, *-er儿*, *-tou头*, *-ba巴*, *-ran然*, *-hua化*, etc.

-子:	桌子[bord]	筷子[matpinnar]	板子[slagträ]
	裤子[byxor]	胖子[tjockis]	尖子[prick]
	骗子[lögnhals]	滚子[rulle]	
-儿:	花儿[blomma]	画儿[bild]	棍儿[pinne]
	鸟儿[fågel]	盖儿[lock]	塞儿[propp]
	亮儿[ljus]	个儿[kropplängd]	
-头:	石头[sten]	木头[träd]	锄头[hacka]
	砖头[tegelsten]	盼头[hopp]	奔头[framtidshopp]
	准头[exakthet]	甜头[söthet]	
-巴:	嘴巴[mun]	尾巴[svans]	泥巴[lera]
	哑巴[stum person]	干巴[torkad]	紧巴[bli svår]
	结巴[att stamma]	眨巴[att blinka]	
-然:	茫然[förvirrad]	猛然[plötslig]	突然[tvär]
	愕然[häpnad]	坦然[lugn]	显然[uppenbar]
	油然[spontant]	超然[avskild]	
-化:	异化[att överlåta]	美化[att försköna]	丑化[att vanställa]
	同化[att assimilera]	简化[att förenkla]	深化[att fördjupa]
	氧化[att oxidera]	碳化[att karbonisera]	

-Zi子, *-tou头*, *-er儿*, *-ba巴* är substantivsuffix och tillhör de affix som inte betyder något eller har mycket suddiga betydelser. *-Ran然* är adjektivsuffix och betyder ”som ser... ut”, t.ex. mang茫 betyder ignorant, mangran茫然 betyder ”som ser ignorant ut, förvirrad”. *-Hua化* är ett verbsuffix som kan verbalisera adjektiv eller substantiv. Suffixet innefattar ”att förvandla objektet till en viss egenskap eller tillstånd”. T.ex. tong同 betyder samma, och tonghua同化 betyder ”att göra lika, att assimilera”; tan碳 är kol, tanhua blir därför ”att förkolas”.

De allra flesta affix kommer från rotmorfem. Om ett rotmorfem har tappat sin betydelse och blivit tomt och morfemen bredvid det kan varken beskriva eller begränsa det då kan morfemet räknas som ett affix. För att kunna förklara bättre tar vi ett exempel. Jia家 som rotmorfem betyder hem och familj, det kan även användas i följande fall.

-家1:	女人家[kvinnor]	姑娘家[flickor]
	孩子家[barn]	男人家[män]
	学生家[elever]	老人家[äldre människor]
-家2:	文学家[författare]	科学家[vetenskapsman]
	思想家[ideolog]	歌唱家[sångare]
	活动家[aktivist]	收藏家[samlare]

I det första fallet innebär *-jia家1* ”tillhörande till en typ av människor” vilket är mycket tomt. Nüren女人[kvinnor] beskriver inte jia家, nürenjia女人家[kvinnor] är ungefär samma som nüren女人[kvinnor]; guniang姑娘[flickor] begränsar inte jia家, guniangjia姑娘家

[flickor] betyder samma som guniang姑娘[flickor]. Därför säger vi att -jia家1 är ett suffix.

Medan i det andra fallet betyder -jia家2 ”specialist inom ett visst område”. Wenxuejia文学家 [författare] är specialist i skönlitteratur, wenxue文学 [skönlitteratur] begränsar jia家 [specialist]; kexuejia科学家 [vetenskapsman] är specialist inom vetenskap, kexue科学 [vetenskap] begränsar jia家 [specialist]. Därför kan vi inte säga att -jia家2 är ett typiskt suffix. Däremot kallas det i vissa böcker för leihouzhui类后缀 [något liknar suffix], bland annat i *Shiyong xiandai hanyu yufa [Funktionell modern kinesisk grammatik]* (Liu Yuehua m.f., s 13). Fler leihouzhui finns t.ex. yuan员 [medlem, -are, -ör, -man] och zhuyi主义 [tro, -ism]

-员:	教员[lärare]	售票员[konduktör]
	管理员[administratör]	公务员[tjänsteman]
	演员[skådespelare]	党员[partimedlem]
	团员[föreningsmedlem]	运动员[atlet]
	服务员[servitör]	
-主义:	资本主义[kapitalism]	现实主义[realism]
	自由主义[liberalism]	爱国主义[patriotism]
	官僚主义[byråkrati]	共产主义[kommunism]
	帝国主义[imperialism]	封建主义[feodalism]
	国际主义[internationalism]	

Yuan员 innebär ”medlem, personal eller anställd”. Jiaoyuan教员 är anställd (yuan员) som undervisar (jiao教), det vill säga lärare; shoupiayuan售票员 är personal (yuan员) som säljer biljetter (shoupiao售票), nämligen konduktör.

Zhuyi主义 innebär ”doktrin, trossats”. Zibenzhuyi资本主义[kapitalism] är doktrin (zhuyi主义) som handlar om kapital (ziben资本) och xianshizhuyi现实主义[realism] är en tro (zhuyi主义) på realitet (xianshi现实).

2.3.3 Sammansättning

Sammanätta komplexa ord (复合式合成词) består av två olika rotmorfem. Sammansättning är den viktigaste och mest produktiva av alla komplexa ordkonstruktionsprinciper. (Wang Ning, 2009; Chen Gaochun, 1995, s 296)

Enligt relationer mellan två rotmorfem kan principen sammansättning delas vidare till fem olika typer.

2.3.3.1 Parallella principen

- Två rotmorfem som bär samma, likadana, relaterade eller motsatta betydelser ligger parallellt ihop. T.ex. –

(1)	朋友[vänner]	模范[förebild]
	海洋[hav]	功劳[bidrag]
	离别[avsked]	吹嘘[skryta]
	追逐[jaga]	爱护[vara rädd om]
	戏弄[reta]	富饶[fertil]
	懒惰[lat]	俭省[sparsam]
(2)	医药[medicin]	风沙[sandstorm]
	手足[bröder]	身心[kropp och själ]
	笔墨[ord]	领袖[ledare]

	江山[landskap]	粮草[mat och foder]
	廉耻[skam]	情景[scen]
	灯火[lampor]	势利[snobbig]
	酒肉[vin och kött]	水土[vatten och jord]
	忠义[lojalitet och rättvisa]	户口[registrerad permanent residens]
(3)	开关[knapp]	东西[ting]
	早晚[tidigare eller senare]	始终[hela tiden]
	左右[runt]	甘苦[vällgång och elände]
	褒贬[värdera]	买卖[affär]
	收发[mottaga och avsända]	呼吸[andas]
	彼此[varandra]	利弊[fördel och nackdel]
	轻重[vikt]	是非[rätt eller fel]
	雌雄[hane och hona]	出纳[betala och mottaga pengar]
(4)	国家[staten]	窗户[fönster]
	动静[rörelse]	好歹[olycka]
	缓急[akut]	异同[olikhet]
	得失[förlust]	利害[skada]
	寒暑[vinter]	作息[jobba]
	园圃[trädgård]	喜怒[ilska]

I grupp ett är rotmorfemen synonymmer. Ta pengyou朋友[vänner] som ett exempel, peng朋 är lika med you友 och båda betyder vänner. I grupp två är rotmorfemen relaterade och av samma område. T.ex. fengsha风沙[sandstorm] består av feng风[vind] och sha沙[sand] som är av samma område, klimat och väder. Shenxin身心 är shen身[kropp] och xin心[själ] som är de två viktiga aspekterna av människor. Alla ord i grupp tre innehåller motsatser som morfem. T.ex. kaiguan开关(knapp) har två tecken som betyder på (kai开) och av (guan关), dongxi东西[ting] består av två tecken som betyder öst (dong东) och väst (xi西). I grupp fyra lutar ordens betydelser mot bara ett av morfemen. T.ex. guojia国家 betyder bara guo国[staten], inte jia家[familj]; chuanguhu窗户[fönster] syftar bara till chuangu窗[fönster], inte hu户[dörr]; dongjing动静 menar bara dong动[rörelse], inte jing静[stillhet]; haodai好歹[olycka] syftar bara till dai歹[dålig], inte hao好[bra]. Alla understuckna tecken är huvuddelar dit ordens betydelser lutar.

Ur perspektiv av ordklass finner man att alla parallella ord består av två morfem av samma ordklass. Ta några ordklasser [dit morfem tillhör] som exempel –

Substantiv:	道路 [väg]	声音[ljud]
	群众[allmänheten]	树木[träd]
	数量[kvantitet]	人民[folk]
Adjektiv:	美丽[vacker]	优秀[utmärkt]
	富贵[rik och adlig]	迅速[hastig]
	缓慢[långsam]	懒惰[lat]
	卑鄙[elak]	吝啬[snål]
	高大[lång och stor]	贫贱[fattig och obetydlig]
Verb:	帮助[att hjälpa]	生产[att producera]
	学习[att studera]	跳跃[att hoppa]

	奔跑[att springa]	欺骗[att lura]
	抓挠[att klia]	摇晃[att skaka]
	漂浮[att flyta]	厌烦[att tröttna]
	颠倒[att välla omkull]	混淆[att blanda ihop]
Preposition:	自从[från]	代替[(istället) för]
	按照[enligt]	对于[för]
Adverb:	早先[förut]	早晚[tidigare eller senare]
	总共[sammanlagt]	反正[hur som helst]
	另外[dessutom]	
Konjunktion:	倘若[om]	因为[eftersom]
	另外[dessutom]	除非[bara om]
Pronomen:	其他[annat, andra]	彼此[varandra]

För att titta närmare tar vi ett exempel av varje ordklass och förklarar. Dao道 och lu路 är två substantiv, båda betyder väg. Sammansättningen daolu道路[daolu] behåller deras gemensamma betydelse. Mei美 och li丽 är två adjektiv som betyder vacker, sammansättningen meili美丽 förblir vacker. Verben bang帮[att hjälpa] och zhu助[att hjälpa] är synonymer, därmed blir sammansättningen av dem också ”att hjälpa”. När prepositionerna zi自[från] och cong从[från] sätts ihop får vi en ny preposition zicong自从[från]. Adverbet zaoxian早先[förut] består av adverbena zao早[tidigt, länge sedan] och xian先[först i ordning]. Konjunktionen tangruo倘若[om] kommer från tang倘[om] och ruo若[om] som också är konjunktioner. Pronomena qi其 och ta他 ställs ihop parallellt så blir det qita其他[annat, andra] som också är ett pronomen.

De allra flesta parallella komplexa ord tillhör samma ordklass som sina morfem. Alla exempel ovan är sådana. Men det finns undantag. Här är några exempel där orden tillhör andra ordklasser än vad sina morfem hör till.

Adjektiv + adjektiv = substantiv:

粗细[tjocklek]	深浅[djup]
大小[storlek]	宽窄[bredd]

Nummer + nummer = adverb:

一再[gång på gång]	千万[oavsett vad]
万一[i fall att, av den minsta chansen]	

Substantiv + substantiv = verb:

物色[att välja]	鱼肉[att förtrycka]
---------------	-------------------

Verb + verb = substantiv:

告示[bulletin]	出入[avvikelse]
得失[vinst och förlust]	丧葬[begravning]

Måttsord + måttsord = adjektiv:

寻常[vanlig]

Adjektiv + adjektiv = adverb:

的确[verkligen] (Wang Ning, 2008)

Vi tar de första exemplen i varje grupp, analyserar ordens betydelser utifrån morfemens betydelser och ordkonstruktioner. Ordet cuxi粗细[tjocklek] har två adjektiva morfem cu粗[tjock] och xi细[smal]. Det syftar till en grad, hur tjock eller hur smal, nämligen tjocklek. Yi一 är ”en, första”. Zai再 är ”igen, en annan gång”. Det var en gång, det kommer en annan

gång, först händer det en gång, sedan händer det igen, yizai一再 blir därför ”gång på gång”. Wu物 är ”sak och ting”, se色 är ”kvalitet”, att försöka urskilja kvalitet på sak och ting är ”att välja” (wuse物色). Både xun寻 och chang常 är antika kinesiska enheter för längd, 1 chi尺 är lika med en tredjedels meter, 8 chi är 1 xun寻, 16 chi är 1 chang常. Man sätter samman xun寻 och chang常 för att säga bildligt ”kort, liten” och tillslut blir betydelsen ”vanlig (寻常)”. Advervet dique的确[verkligen] består av två adjektiva morfem di的 och que确 som betyder ”riktig, sann, rätt” båda två.

2.3.3.2 Attributiva principen

- Det första morfemet beskriver eller begränsar det andra morfemet vilket därmed är huvuddelen i ordet.

Exempel på denna princip finns gott om, bl.a. följande (uppdelad enligt morfems ordklass) – Substantiv-substantiv:

茶杯[tekopp]	门口[dörröppning]
鸡蛋[hönsägg]	铁柄[hävstång av järn]

Adjektiv-substantiv:

彩云[färgade moln]	长笛[lång flöjt]
暗语[kod]	方桌[fyrkantiga bord]

Substantiv-verb:

冰释[att försvinna som is smälter]
 鼎立[att stå på tre fötter som ding som är en antik matlagings behållare]
 响应[att svara på]
 瓦解[att kollapsa som tegelpannor]
 蜂拥[att trängas som bin]
 龟缩[att dra tillbaka som sköldpaddan]
 蛇行[att krypa som ormen]
 蚕食[att knapra på som silkesmasken]

Verb-verb:

试办[att provgöra]	推想[att anta]
偷看[att kika i smyg]	误伤[att skada utan mening]

Adjektiv-verb:

多谢[Tack så mycket]	广播[radio]
热爱[passion]	轻视[att underskatta]

Adjektiv-adjektiv:

深蓝[mörkblå]	微热[ljum]
暴富[plötsligt rik]	足赤[hundra procent guld];

Substantiv-adjektiv:

草绿[grön som gräs]	雪白[snövit]
银灰[silvergrå]	枣红[röd som dadlar]
笔直[rak som penna]	冰冷[iskall]
火热[varm som eld]	肤浅[ytlig som hud]

Verb-adjektiv:

赶快[att skynda]	迸脆[väldigt knaprig]
滚热[kokande het]	透亮[genomsynligt ljus];

Verb-substantiv:

围巾[halsduk]	飞机[flygplan]
-------------	--------------

摇篮[vagga]
卷烟[cigarett]

脱兔[rymmande hare]
拖鞋[tofflor]

(Cui Yingxian, s 84-85)

Vi tar några exempel och förklarar lite närmare. Anyu暗语[kod] är hemliga (an暗) språk (yu语), här beskriver an暗 huvudordet yu语. Re'ai热爱[passion] är en typ av varm (re热) kärlek (ai爱), re热 beskriver ai爱. Guangbo广播[radio] är något som sprids (bo播) brett (guang广), engelska har samma konstruktion på ordet nämligen "broadcast", guang广 beskriver bo播. Likadant, en gungande (yao摇) korg (lan篮) är yaolan摇篮[vagga], en flygande (fei飞) maskin (ji机) är feiji飞机[flyplan] och en duk (jin巾) som lindas kring (wei围) halsen är weijin围巾[halsduk], yao摇, fei飞 och wei围 är attribut till lan篮, ji机 och jin巾.

2.3.3.3 Komplementiva principen

Ett komplementivt ord börjar med ett rotmorfem som är huvuddel och sedan ett annat morfem som kompletterar och förklarar huvuddelen.

(1)	跳高[höjdhopp]
治安[säkerhet]	合同[kontrakt]
传奇[legend]
(2)	拒绝[att förneka, vägra]
改动[att förändra]
揭露[att avslöja]
改善[att förbättra]	注定[att förutbestämma]
表彰[att hedra]
发明[att uppfinna]
扩大[att expandera]
(3)	提高[att förhöja]
打倒[att fälla]
赶走[att jaga bort]
抓紧[att gripa fast]	推翻[att fälla]
离开[att lämna]
割断[att skära av]
越过[att gå tvärsöver]
(4)	布匹[tyg]
人口[befolkning]
信件[brev]
药剂[medicin]	枪支[skjutvapen]
房间[rum]
花朵[blomma]
车辆[fordon]

Oftast är huvuddelen ett verb, det andra morfemet förklarar resultat, tendens, möjlighet eller grad av verbet, t.ex. grupp ett, två och tre. Orden med sådan konstruktion är oftast verb, t.ex. grupp två och tre; bara ett fåtal är substantiv, t.ex. grupp ett.

Skillnaden mellan grupp två och tre är att orden i grupp två inte kan expanderas, medan i grupp tre kan man lägga in en komplementmarkör de得 eller bu不 i mitten av orden och betyder möjlighet eller omöjlighet av verbet, t.ex. tidegao提得高[kan höja], tibugao提不高[kan inte höja], tuidefan推得翻[kan fälla], tuibufan推不翻[kan inte fälla] etc.

I grupp fyra består huvuddelarna av substantiv, morfemen som kommer efter är måttsord till huvuddelarna. Ett sådant ord är ett generellt namn och kan inte användas efter konkreta siffror och måttsordet. T.ex. bupi布匹 är ett generellt namn på tyg och man kan inte säga yipi bupi一匹布匹, däremot kan man säga yipi bupi一批布匹[en omgångssats tyg] eller xuduo bupi许多布匹[mycket tyg].

Komplementiva ord kan också sorteras till följande grupper enligt betydelse och funktion av de kompletterande delarna –

(1) Resultatkomplementiva (det andra morfemet kompletterar det första med resultat av handlingen):

打碎[att krossa sönder]	救活[att rädda så att objektet behåller livet]
记住[att lära sig utantill]	忘掉[att glömma bort]
喝醉[att dricka sig full]	气哭[att förarga så att objektet gråter]
拿出[att ta fram]	逗笑[att underhålla så att objektet skrattar]
切开[att skära upp]	买到[att köpa så att man får objektet]
拖走[att dra bort]	擦净[att torka rent]
讲清[att göra, säga klart]	拴牢[att spänna fast]
湿透[att blöta genom]	听懂[att lyssna så att man förstår]
学会[att lära så att man kan]	磨快[att slipa så att objektet blir vasst]
吃饱[att äta så att man blir mätt]	看完[att läsa genom]
想好[att tänka klart]	吓呆[att bli skrämmd så att man stelnar]
搞好[att göra så att det blir bra]	睡着[att sova så att man somnar]
(Liu Yuehua m.f., s 533-544)	
打倒[att slå ner]	改善[att ändra så att det blir bättre]
推翻[att knuffa omkull]	看见[att titta så att man ser]
(Liu Yuehua m.f., s14)	
取消[att ta bort]	充实[att fylla på så att det blir rikare]
堵住[att plugga igen]	加强[att lägga till så att det blir starkare]
砍断[att hugga isär]	抓紧[att gripa fast]
嚼烂[att tugga sönder]	填平[att fylla på så att det blir jämnt]
站稳[att stå stabilt]	装满[att lasta på så att det blir fullt]
(Cui Yingxian, s 80)	

(2) Tendenskomplementiva (det andra morfemet kompletterar det första med tendens av handlingen):

派来[att skicka hit]	进来[att komma in]
借去[att låna dit]	回去[att återvända dit]
补上[att komplettera upp]	写上[att skriva på]
脱下[att dra ner, klä av]	停下[att stoppa ner]
退下[att backa ner]	走进[att gå in]
查出[att reda ut]	送回[att ge eller sända tillbaka]
做出[att föra ut, utföra]	寄回[att skicka tillbaka per post]
接过[att ta över]	转过[att rotera över]
升起[att hissa upp]	站起[att stå upp, resa upp]
走开[att gå bort]	滚开[att dra bort, fara åt helvete]
来到[att komma till]	(Liu Yuehua m.f., s 546-580)

(3) Möjlighetkomplementiva (det andra morfemet kompletterar det första med möjlighet eller omöjlighet av handlingen):

舍得[att vilja lämna ifrån sig]	舍不得[att inte vilja lämna ifrån sig]
值得[att förtjäna]	算不得[att inte kunna räknas som]
记得[att komma ihåg]	记不得[att inte kunna komma ihåg]
顾不得[att inte kunna bry sig]	巴不得[att längta efter men inte få]
值不得[att inte förtjäna]	恨不得[att ängslas för att man inte får]
(Liu Yuehua m.f., s 592-593)	

(4) Gradkomplementiva (det andra morfemet kompletterar det första med grad av

handlingen):

乐坏[att vara hemskt glad]	气坏[att vara hemskt arg]
急死[att vara dödligt ängslig]	困死[att vara dödstrött]
饿极[att vara extremt hungrig]	像极[att likna ytterst]
恨透[att hata fullständigt]	坏透[att vara fullständigt dålig]
强多[att vara mycket bättre]	差远[att fattas en lång bit, vara mycket sämre]

(Liu Yuehua m.f., s 607-612)

2.3.3.4 Verb-objektiv principen

Som det står i namnet i sådana ord kommer ett verb först, och sedan ett annat morfem som är objekt till verbet.

(1)	司机[chaufför]	开幕[att inviga]
	雪耻[att hämnas en skam]	避难[att få asyl]
	失望[besviken]	出席[att närvara]
	报名[att anmäla]	熬夜[att vara uppe på natten]
(2)	认真[allvarligt]	要强[ivrig att överträffa]
	耐久[som håller länge]	
(3)	认输[att ge upp]	上算[lönande]
	挨骂[att bli utskälld]	
(4)	松劲[att slappa av]	安神[att lugna sinnet]
	灰心[att bli nerslagen]	
(5)	洗澡[att bada]	睡觉[att sova]
	鞠躬[att buga sig]	跳舞[att dansa]
	打架[att slåss]	丢脸[att förlora ansiktet]
	理发[att klippa hår]	革命[att göra revolution]
	做梦[att drömma]	伤心[sårad]
	造谣[att hitta på eller sprida rykte]	

Oftast står ett substantiv som objektet, som i grupp ett. T.ex. Si司 innebär ”att hantera, sköta om, ansvara för”, ji机 är maskin, syftar särskilt till fordon, siji司机 är ett yrke där man sköter om fordon nämligen chaufför.

Adjektiv och verb kan förekomma på objektets plats, som i grupp två och tre. Vi tar ett exempel av varje fall. Yao要 är ”att vilja”, qiang强 är ”bättre, övertvinnande”, yaoqiang要强 betyder därmed ”som vill vara bättre än andra, ivrig att överträffa”. Ai挨 är ”att uthärda, att lida av”, ma骂 är ”att skälla på någon”, aima挨骂 betyder ”att bli utskälld”.

Ord i grupp fyra börjar med ett adjektiv som används som betydelse av ett verb ”att göra det ...”. T.ex. songjin松劲[att slappa av] betyder att göra kraft (jin劲) lös eller avkopplad (song松); anshen安神 betyder att göra shen神[ande, själ, sinne] an安[fredlig, lugn], nämligen ”att lugna ner sinnet”.

Grupp fem kan man lägga in några tecken mellan morfemen. T.ex. xizao洗澡[att bada eller duscha] kan man lägga in tre tecken och bli xige reshuzao洗个热水澡[att ta en varm dusch eller bad], på samma sätt kan shuijiao睡觉[att sova] bli shui yihui jiao睡一会觉[att sova en stund]. Dessa ord heter Liheci离合词[teckenkombinationer som kan användas både isär som fraser och ihop som ord]. De har sina betydelser som inte kan ersättas av andra ord. Två morfem står bredvid varandra som verb och objekt, då är det ett komplext ord; skiljs de isär av andra tecken blir det en fras (Lü Shuxiang, 1979).

Som man kan se i exemplen ovan, är verb-objektiv typen av komplexa ord oftast verb. De kan också tillhöra andra ordklasser, t.ex. substantiv och adjektiv –

Substantiv:	知己[förtrogen vän]	监工[förman]
	代数[algebra]	将军[general]
	点心[tilltugg]	司机[chaufför]
	理事[direktör]	当局[myndigheterna]
Adjektiv:	有限[begränsad]	失望[besviken]
	伤心[sårad]	上算[lönande]
	动人[rörande]	夺目[bländande]

Självklart är en 知己[förtrogen vän] någon som förstår (zhi知) en själv (ji己). Lika lätt är det att förstå att den som övervakar, har tillsyn över (jian监) andras arbete (gong工) är en förman (jiangong 监工). Relation mellan rotmorfemen är verb-objekt, och orden blir substantiv – den eller det som gör något.

Det som har (you有) gräns (xian限) är begränsad (youxian有限). En som tappar (shi失) hopp (wang望) är besviken (shiwang失望). I dessa fall består orden av ett verb plus ett objekt, men orden blir adjektiv istället för verb.

2.3.3.5 Subjekt-predikativ principen

– Första morfemet är subjekt och det andra upplyser om subjektet.

(1)	海啸[stark vindstöt]	日食[solförmörkelse]
	雪崩[lavin]	霜降[frost nedkomst]
	政变[statskupp]	腹泻[diarré]
	脉搏[puls]	耳鸣[tinitus]
(2)	心疼[att göra ont i hjärtat]	内疚[att känna skuld i hjärtat]
	气馁[att bli nerslagen]	眼馋[att åtrå]
(3)	年青[ung]	内秀[som är intelligent i huvudet]
	锋利[vass]	军用[till militärisk förbrukning]
	胆怯[feg]	耳背[som hör dåligt]
	肉麻[äcklig]	嘴硬[motvillig att erkänna fel]
	国营[som drivs av staten]	民办[privat]

Allra vanligast i den principen är en konstruktion av substantiv-verb, som grupp ett och två. Orden blir oftast substantiv, t.ex. grupp ett; ett fåtal blir verb, t.ex. grupp två. Orden i grupp tre har en konstruktion av substantiv-adjektiv, orden blir adjektiv. T.ex. nian年 är ålder, qing青 är ung, nianqing年轻 betyder ung; yunyong军用[till militärisk förbrukning] innebär ”som militär (jun军) använder (yong用)”.

2.3.4 Multipel principen

Två eller fler av ovanstående principer av komplexa ordkonstruktioner kan även användas tillsammans för att formulera nya ord. Då brukar man hitta fler konstruktionslager än ett. Förljande exempel och analys på deras ordkonstruktion kan säkert hjälpa till att klargöra denna princip.

- (1) 肾结石[njursten]
Första lagret: subjekt-predikat
肾结石[njursten] = 肾[njuren] + (结石[kalkyl])
Andra lagret: verb-objekt

结石[kalkyl] = 结[att koagulera] + 石[sten]

(2) 神经衰弱[nervklen]

Första lagret: subjekt-predikat

神经衰弱[nervklen] = (神经[nerv]) + (衰弱[försvagas])

Andra lagret: attributiv

神经[nerv] = 神[ande] + 经[kanal]

Tredje lagret: komplementiv

衰弱[försvagas] = 衰[att minska] + 弱[svag]

(3) 说明文[förklarande texter]

Första lagret: attributiv

说明文[förklarande texter] = (说明[att förklara]) + 文[texter]

Andra lagret: komplementiv

说明[att förklara] = 说[att saga] + 明[klart]

(4) 娃娃鱼[jättesalamander, en fisk som låter som spädbarn]

Första lagret: attributiv

娃娃鱼[jättesalamander] = (娃娃[barn]) + 鱼[fisk]

Andra lagret: repetition

娃娃[barn] = 娃[barn] + 娃[barn]

(5) 死心眼儿[envis]

Första lagret: attributiv

死心眼儿[envis] = 死[oböjlig] + (心眼儿[avsikt])

Andra lagret: affixation

心眼儿[avsikt] = 心眼[avsikt] + 儿[suffix]

Tredje lagret: attributiv

心眼[avsikt] = 心[hjärta] + 眼[öga]

3. Den tvåstaviga tendensen i utvecklingshistoria av kinesiskans ordlängder

3.1 Kortfattad utvecklingshistoria av kinesiskans ordlängder

3.1.1 Enstaviga ord

Alla språks ordkonstruktioner utvecklas från enkla till komplicerade. Kinesiska ord har också utvecklats från enstaviga till två- och flerstaviga. De ord som blev till tidigast och bär enkla betydelser är nästan alla enstaviga. I den klassiska kinesiskan var de flesta ord enstaviga.

Världens språk innehåller vanligtvis flera hundra olika stavelser. Standardkinesiska har enligt *Xiandai hanyu cidian [Modernt kinesiskt lexikon]* (1979) runt 420 stavelser om man bortser från toner. Med hjälp av toner har kinesiskan fått ca 1300 olika stavelser (Chen Ping, s. 36). Dessa begränsade antal stavelser räcker snart inte till det snabbt växlande uttrycksbehovet om man bara använder dem en för en (då uttalas varje ord med en stavelse). Att frambringa två och flerstaviga ord är det enda sätt att lösa konflikten. Ökning av ordlängd är ordutvecklingens gemmensamma regel i alla språk (Li Rulong, 2002). Jämförs med enstaviga ord kommer längre ord senare i historien och bär mer komplicerade betydelser.

3.1.2 Tvåstaviga ord

I kinesiska dök tvåstaviga ord upp i skriftspråket så tidigt som i fornkinesiskan (c:a 1300-221 f.kr.). Enligt forskningen som gjordes av Cheng Xiangqing (1,1992) om två- och flerstaviga ord under Pre-Qin, d.v.s. innan 221 f.kr., 14 procent av alla ord i *Lunyu [Analekterna]* och 16.5 procent i *Mengzi [Mencius]* är tvåstaviga (tvåstaviga speciella namn på person och plats räknades inte i förskoningen). Enligt statistiken av Mao Yuanming (1999) består 15.6 procent av *Zuozhuan [Kommentärer av Zuo]* av två- eller flerstaviga ord. *Zhanguo ce [Strategier av de krigande staterna]* och *Han Feizi*, vilka anses vara mycket bra representanter av det kinesiska språket i slutet av Krigande staternas tid, innehåller 54.4 procent respektive 50.8 procent två eller flerstaviga ord (Liao Jiling, 1991).

När det gäller Handynastin har man funnit 2300 tvåstaviga ord i *Lunheng [Diskutabel vägning]* och 1690 tvåstaviga ord i *Shuowenjiezi [Att förklara de enkla tecknen och att analysera de komplexa]*. *Dunhuang bianweiji [Samling av bianwen upptäckt i Dunhuang]* (Wang Chongmin, m.fl., 1957) visar att talspråk i Tangdynastin innehöll minst 4347 tvåstaviga ord. *Songshu [Book of Song]* som skrevs i Liang av Shen Yue (488) innehåller enligt Wan Jiufu (2006) 11400 två- eller flerstaviga ord. I *Xiandai hanyu cidian [Modernt kinesiskt lexikon]* (1979) samlas så många som 39887 tvåstaviga ord och 10589 flerstaviga ord (Li Rulong, 2009). Forskningarna visar att två- eller flerstaviga ord har ökat mycket i mängd under historien.

Studier av tidigare kinesiska hittar många tvåstaviga ord med repeterade ljuddelar, nämligen lianmianci 连绵词 där antingen två tecken har gemensam konsonantdel eller gemensam vokaldel i båda tecknen och dieyinci 叠音词 där två tecken har gemensam konsonant- och vokaldel i båda tecknen. Exempelvis 鶉之奔奔, 鶉之疆疆 [Gräsänder hoppar och springer, fåglar flyger] ur 诗·邶风·鶉之奔奔 (*Classic of Poetry*), 桃之夭夭, 灼灼其华 [Persikoblommor blommar i stora mängder, färgade röd som eld] ur 国风·周南·桃夭 (Airs of

the states). Benben 奔奔, jiangjiang 疆疆, yaoyao 夭夭, zhuozhuo 灼灼 är enligt definition dieyinci 叠音词. Detta sätt att formulera nya ord kallas för fonetisk konstruktionsprincip. Dessa lianmianci är oftast isolerade ord och består bara minoritet i tvåstaviga ord. Enligt Cheng Xiangqings (1, 1992) statistik bidrar denna princip till 15.7 procent respektive 25.3 procent av alla tvåstaviga ord i *Lunyu [Analekterna]* och *Mengzi [Mencius]*. I *Zuozhuans [The Commentary of Zuo]* (Zuo Qiuming) fall är siffran 15 procent (Mao Yuanming, 1999, s 103).

Många komplexa ord användes som fraser innan de stabiliserades till ord. Under en viss tid kan en teckenkombination fungera som både fras och ord. Ett exempel på detta är *Guojia* 国家

–

1. 人有恒言，皆曰天下、国家。天下之本在国，国之本在家，家之本在身。（《孟子·离娄上》） [Folk har en sägelse. De säger ”världen, stater och familjer”. Världen har stater som grund. Staterna grundas på familjer. Familjerna grundar sig på enskilda människor.] (Mengzi, *Mencius*)

2. 万乘之君无备，必有千乘之家在其侧，以徙其威而倾其国。（《韩非子·爱臣》） [När kung av en stor stat av tiotusen krigsvagnar inte har någon skydd, finns det säkert hertigar av tusen krigsvagnar som kikar bredvid den, beredd att ta ifrån den dennes makt och rasera dennes stat.] (Han Fei, Han Feizi)

3. 士之失位，犹诸侯之失国家也。（《孟子·滕文公下》） [Att förlora sitt jobb för en statsanställd, är som att förlora sitt land för en kung.] (Mengzi, *Mencius*)

4. 小人少而君子多，故社稷常立，国家久安。（《韩非子·安危》） [Det finns få morallösa människor och många har hög moral, därför står staten väl och landet har fred länge.] (Han Fei, Han Feizi)

I de första två fallen tolkades *guo* 国 och *jia* 家 var för sig, därför kan man säga att teckenkombinationen inte hade blivit ord. Medan i fall tre och fyra har kombinationens betydelse lutat mot det ena tecknet, nämligen *guo* 国, därför är *guojia* 国家 ett ord. I modern kinesiska försätter vi använda *guojia* 国家 på samma sätt som i de två sista fallen.

Ett annat exempel är *wenhua* 文化–

物相杂，故曰文。（《易经·系辞传下》）和故百物皆化。（《礼记·乐记》） [Saker och ting av Yin och Yang matchar ihop. Detta heter Wen. (Classic of Changes) Finns allt inom en harmoni då kan allt ändras. (Record of Rites)]

圣人之治天下也，先文德而后武力……文化不改，然后加诛。（《说苑·指武》） [När en vis man styr ett land, först använder han kultur och moral, sedan använder han vapen... om kultur och moral har använts utan att kunna ändra olydiga undersåtars åsikter, då kan straff utfärdas.] (Liu Xiang, Garden of Persuasions)

Här ser man att i Pre-Qin hade *wenhua* 文化 inte blivit ord. Till Handynastin betyder kombinationen förhållandet mellan kungen och undersåtarna, vilket inte kan sägas med vart och ett av tecknens betydelse. Då hade *wenhua* 文化 blivit ett ord (Cheng, Xiangqing2, 1992, s 352).

Olika konstruktionsprinciper av komplexa ord utvecklades inte samtidigt. Av alla fem principerna (se kapitel 2.3) utvecklades den parallella typen tidigast.

Parallella komplexa ord:

朋友[vänner] (诗经·大雅·既醉 [Classic of Poetry])
友朋[vänner] (Zuo Qiuming, 左传·庄公二十二年 [The commentary of Zuo])
室家[familj] (论语·子张 [Analekterna])
家室[familj] (诗经·周南·桃夭 [Classic of Poetry])
服从[att lyda] (礼记·内则 [Record og Rites])
从服[att lyda] (Xun Kuang, 荀子·非十二子, Xunzi)
讴歌[att lovsjunga] (Mengzi, 孟子·万章上 [Mencius])
歌讴[att lovsjunga] (Xun Kuang, 荀子·儒效 [Xunzi])
整齐[ordningsam] (Shang Yang, 商君书·赏刑 [The Book of Lord Shang])
齐整[ordningsam] (Xun Kuang, 《荀子·不苟》 [Xunzi])
危险[fara] (Han Fei, 韩非子·有度 [Han Feizi])
险危[fara] (Han Fei, 韩非子·用人 [Han Feizi])

Alla dessa exempel består av två morfem som har samma betydelse. Ordningen på morfemen från början var inte bestämd. Denna situation syns även i modern kinesiska, t.ex. 粮食 och 食粮 [mat], 名声 och 声名 [rykte], 离别 och 别离[avsked], 长久 och 久长 [länge] etc.

I *Zuozhuan* finner man både verb-objektiva och subjekt-predikativa typer av komplexa ord.

Verb-objektiva komplexa ord:

司马[en typ av militär officer i antika Kina]	将军[general]
即位[att ta sin plats som kung]	继室[andra fru]
告老[att pensioneras på grund av ålder]	载书[avtal]
奔命[att springa för livet]	稽首[att krypa]
食言[att bryta ett löfte]	

Subjekt-predikativa komplex ord:

心疾[sjukdom orsakas av bekymmer]	日食[solförmörkelse]
天命[guds vilja]	自杀[själv mord]
自用[privatbruk]	

I *Dunhuang bianwenji* (Wang, Chongmin, m.fl., 1957) hittar Cheng Xiangqing (1990) 194 komplementiva komplexa ord. Boken är en samling av återberättande texter skrevs under Tangdynastin. Detta innebär att denna ordkonstruktionsprincip redan fanns i Tangdynastin.

Komplementiva komplexa ord:

烧死[att brinna till döds]	杀害[att döda]
隔绝 [att isolera]	剪断[att klippa av]
摧毁[att förstöra]	吹散 [att blåsa isär]
获得 [att vinna]	判定[att avgöra]
修成 [att studera eller träna till]	送来 [att skicka hit]
来到 [att komma fram]	救出 [att rädda ut]
飞翔 [att flyga]	放过 [att släppa undan]
延长 [att förlänga]	添满[att fylla på tills det blir fullt]

Denna komplementiva typ består 5.34 % av alla komplexa ord i boken. Därigenom ser man att komplexa ords alla principer till dess hade utvecklats väldigt nära den moderna kinesiskan (Li Ru long, 2002).

Enligt Wang Ning (2009) var nya ord mest enstaviga innan Krigande Staternas Tid (475 – 221f.kr.). Efter WeiJin (220 – 589) kommer mest tvåstaviga nya ord. Särskilt på grund av att dessa konstruktionsprinciper är så produktiva och uttrycksfulla, har de använts till att producera oräkneliga ord under tusentals år.

3.1.3 Flerstaviga ord

Trestaviga ord har ökat mycket sedan 1900-talet. T.ex. tvåstaviga ord lägger till suffixet -xing 性 och betyder en viss egenskap. Sådana ord finns många och växer fortfarande.

Trestaviga ord i form av 2+suffix

Suffix	Exempel	
-xing性[egenskap]	敏锐性 [mottaglighet]	可行性 [genomförbarhet]
-hua化[att förvandla till]	工业化[att industrialisera]	动词化[att verbaliera]
-jia家[specialist i ett visst område]	歌唱家[sångare]	收藏家[samlare]
-du度[grad]	复杂度 [svårighetsgrad]	溶解度[löslighet]
-pai派[parti, grupp]	反对派 [motståndare]	保守派[moderat]
-fan犯[brottsling]	杀人犯[mordare]	抢劫犯[rånare]
-jie界[sfär]	科学界 [naturvetenskapliga sfären]	金融界[ekonomiska sfären]
-su素[element]	纤维素 [fiberelement]	青霉素[penicillin]
-lun论 [teori]	进化论[Darwins evolutionsteori]	无神论[ateism]
-yuan员[anställd]	公务员 [statsanställd]	飞行员[pilot]
-fa法[metod]	排除法 [uteslutningsmetod]	归纳法[induktiv metod]
-shi式[typ]	并列式[den parallella typen]	偏正式[den attributiva typen]
-pin品[produkt]	优等品[första klass produkt]	残次品 [defektprodukt]

Hittills har fyra varit längdgränsen av kinesiska ord. Ett typiskt exempel på fyrstaviga ord är 成语[idiom]. När det gäller vissa speciella namn och fackspråk verkar det vara populärt att sätta samman två tvåstaviga ord för att få fyrstaviga ord.

Fyrstaviga ord

Typ	Exempel	
Idiom (成语)	智勇双全[som har både vis och mod]	自由自在[som är helt fri]
	在所难免[oundviklig]	债台高筑[som är mycket skuldsatt]
	兹事体大[saken är viktig]	再三再四[om och om igen]
2+2 => 4	精神文明[spiritual civilisation]	遗传工程[genetisk ingenjörsvetenskap]
	边缘科学 [gränsområdesvetenskap]	机器翻译 [maskinöversättning]
	运载火箭[transportraketen]	老年公寓[äldreboende]

När längden på ord uppnår fem eller fler brukar man försöka förkorta dem till tvåstaviga, eventuellt trestaviga. T.ex. först hade man ordet 电子计算器[elektronisk räknemaskin] för uppfinningen dator, till slut ändrades namnet till 电脑. Det nya förslaget är mer populärt av två anledningar – Ett, 电脑 är tvåstavigt; Två, direktöversättning av 电 och 脑 är elektronisk hjärna, vilket är ett metaforiskt sätt att förmedla en dators funktion. Förkortningen för aolinpikeyundonghui 奥林匹克运动会 [Olympiska spelen] är aoyunhui 奥运会 [Olympiska spelen]. Den långa formen aolinpikeyundonghui 奥林匹克运动会 används mycket sällan, bara i de mycket officiella tillfällena.

Sammanfattningsvis är de allra flesta morfem i kinesiska enstaviga. Detta leder till att kinesiska har en mindre genomsnitt morfemlängd i jämförelse med indoeuropeiska språk. När man ska sammansätta ett visst antal morfem till ett nytt ord, blir det oftast kortare i kinesiska. Trestaviga är fortfarande ganska välaccepterade, men fyrstaviga ord har uppnått toleransgränsen. Ord som innehåller fem stavelser och uppåt är mest speciella namn eller vetenskaplig terminologi, inte de ord som används till vanliga språksituationer. Detta har blivit en regel i modern kinesiska (Tian Xiaolin, 2007).

3.2 Den tvåstaviga tendensen i språkutvecklingen

Från språkutvecklingshistorien ser vi att tvåstaviga ord har utvecklats och ökat i mängd. I det moderna kinesiska ordförrådet är tvåstaviga ord i majoritet. Det är en viktig tendens i språkets utveckling. Den visar sig på följande sätt.

För det första: enstaviga ord i klassisk kinesiska ersätts av tvåstaviga ord. I modern kinesiska finns det tre sätt att förvandla ett enstavigt ord i klassisk kinesiska till tvåstavigt.

Man kan lägga till ett affix på det enstaviga ordet så att det blir tvåstavigt.

Prefix + 1 => 2:

师[lärare] => 老师[lärare]

鼠[mus] => 老鼠[mus]

虎[tiger] => 老虎[tiger]

1 + suffix => 2:

石[sten] => 石头[sten]	木[träd] => 木头[träd]
尾[svans] => 尾巴[svans]	桌[bord] => 桌子[bord]
扇[solfjäder] => 扇子[solfjäder]	妻[fru] => 妻子[fru]

Obs, qizi妻子 fanns i klassisk kinesiska också, men då var den en fras som betyder fru (qi妻) och barn (zi子).

Ett annat vanligt sätt är att dubblera tecknet, eller lägga till det enstaviga ordets synonym, modsats eller ett relaterat tecken.

1 + 1 => 2:

弟[lillebror] => 弟弟[lillebror]	常[ofta] => 常常[ofta]
美[vacker] => 美丽[vacker]	遥[långt] => 遥远[långt]
择[att välja] => 选择[att välja]	舍[att förkasta] => 舍弃[att förkasta]
发[hår] => 头发[hår]	泪[tårar] => 泪水[tårar]

Det kan också hända att ett enstavigt ord i klassisk kinesiska ersätts av ett tvåstavigt ord av två andra tecken.

1 => 2:

目[öga] => 眼睛[öga]	口[mun] => 嘴巴[mun]
语[att prata] => 说话[att prata]	闻[att höra] => 听见[att höra]
昔[föret] => 过去[föret]	朝[morgon] => 早上[morgon]

För det andra: tvåstaviga fraser i klassisk kinesiska stabiliseras till ord i modern kinesiska, t.ex. mai mai买卖 var en gång två ord – att köpa och att sälja, nu använder man maimai买卖 som ett ord och det betyder affär.

1 1 => 2:

guo jia国家[land och familjer] => guojia国家[land]
lai wang来往[att komma och gå] => laiwang来往[att omgås]
gu du孤独[barn utan far och barn utan mor] => gudu孤独[ensam]
jiang he江河[Yangzi floden och gula floden] => jianghe江河[flod]

För det tredje: i modern kinesiska förkortas ofta flerstaviga ord till tvåstaviga.

3+ => 2:

3 => 2: 落花生[jordnötter] => 花生[jordnötter]
4 => 2: 外交部长[utrikesminister] => 外长[utrikesminister]
5 => 2: 彩色电视机[färg-tv] => 彩电[färg-tv]
6 => 2: 人民代表大会[riksdag] => 人大[riksdag] (Qian Yulian, s 38).

Dessutom, nya ord som kommer in till ordförrådet är också mest tvåstaviga enligt artikeln *Dangdai hanyu xinciyu de cichang kaocha* (Liu Xiaomei, 2004).

0 => 2:

弱智[förståndshandikappad]	离休[att gå på pension]
面试[anställningsintervju]	摇滚[Rock and roll]
留学[att studera utomland]	激素[hormon]
流行[populär]	实习[att praktisera]

3.3 Anledningar bakom den tvåstaviga tendensen

Anledningar till den tvåstaviga tendensen kan finnas många. Här presenteras tre som anses vara de största anledningar.

3.3.1 Kommunikationsbehov

– att undvika homonymer och därmed undvika missförstånd i kommunikation

Många språkforskare tycker att en av de viktigaste anledningarna till att språket har fått en stark tendens att skaffa sig tvåstaviga ord är att det finns många homonymer i språket, bl. a. Lü Shuxiang (2002, s 311).

I *Mandarin Chinese: a functional reference grammar* av Charles N. Li och Sandra A. Thompson (1989, s 44) uttrycks en likadan åsikt. De förklarar att tonvarianter och finalkonsonanter har gått förlorade i mandarin mer än i alla andra dialekter. Detta leder till att många enstaviga ord som kunde urskiljas i tidigare stadier av språket blir homonymer. I reaktion till de överhängande massiva homonymerna i mandarin uppkom en stark tendens att utveckla två- eller flerstaviga ord.

Li Jiashu och Xie Yaoji (1994, s 8) förklarar också i sin bok *Hanyu de texing he yunyong (Writing Chinese With Reference to Its Characteristics)* att man använder ofta flerstaviga ord istället för enstaviga ord i muntliga situationer för att undvika felaktiga förmedlingar av information orsakad av homonymer.

Det har funnits fler än 80,000 kinesiska tecken (Leng, Yulong & Wie Yixin, 1994), varav 8300 levande i modern kinesiska (Tongyong guifan hanzibiao, 2009-08-12) och 3500 vanligaste (Xiandai hanyu changyong zibiao, 1988) som används mest flitigt i så väl muntlig som skriftlig kinesiska, däremot är mandarin väldigt ljudfattigt. Detta beror på att språket är mycket strikt bundet till att varje tecken syftar till ett morfem som består av en stavelse med relativt rigid struktur. Stavelsen tecknas med pinyin och innehåller 3 faktorer som är betydelseskiljande, nämligen shengmu [konsonantljud], yunmu [vokalljud] och shengdiao [toner]. I hanyu pinyin finns det 21 shengmu, 35 yunmu och 5 toner (den svaga betoningen kan räknas som en femte ton) (Hanyu pinyin fang'an, 1958). Teoretiskt kan det finnas 21 x 35 x 5, det vill säga 3675 olika möjliga ljud. Det verkar vara tillräckligt för att delas till de 3500 vanligaste tecknen. Faktum är att mer än hälften av dessa ljudmöjligheter motsvarar inga tecken och därmed inte finns med i det kinesiska ljudsystemet (<http://www.hello-han.com/ch-education/yinjieku>, 2003).

Därför är det inte underligt att en stavelse i kinesiskan representerar många tecken (<http://chineseculture.about.com/library/symbol/blccbasics.htm>, 2009-10-30). T.ex. han4 kan framställa följande kinesiska tecken 汗[svett], 汉[kinesiska], 焊[att svetsa], 旱[torr], 撼[att skaka], 憾[att ångra], 悍[modig], 瀚[bred], 捍[att försvara] och 颌[att nicka], etc. Med en stor mängd av homonymer blir det lätt att blanda samman olika enstaviga ord när man försöker kommunicera muntligt. Däremot om man lägger till en stavelse, så att det blir t.ex. han4shui3, gan1han4 eller han4yu3, då blir det mycket lättare att reda ut att stavelserna handlar om svett 汗水, torr干旱 respektive kinesiska汉语. Detta har lett till en större benägenhet till tvåstaviga ord.

3.3.2 Uttrycksbehov

– att uttrycka rikare och mer specificerade idéer

Xunzi (Xun Kuang, 313-238 f.Kr.) skrev i sin text *Zhengming* ”Dan zuyi yu ze dan, dan buzuyi yu ze jian单足以喻则单，单不足以喻则兼”, vilket betyder – räcker enstaviga ord till att förmedla så använder man enstaviga ord, räcker inte enstaviga ord till att förmedla så använder man flerstaviga ord (Su baorong, 1999). Man kan tolka det på så sätt att flerstaviga ord blir till eftersom enstaviga ord inte alltid räcker till att tydliggöra eller fullgöra vad man vill säga. Med utvecklingen av samhället och människors förmåga att lära känna såväl den subjektiva och den objektiva världen behöver man mer specificerade och beskrivande ord att uttrycka sina idéer.

Man ökar antal stavelser i ett ord för att specificera informationen ordet innebär. Allra flesta två- eller flerstaviga ord i klassisk kinesiska har bara en betydelse. T.ex. bland 1074 komplexa ord som finns i *Lüshi chunqiu* (239 f.kr.), är 95 % univokala (Zhang Shuangli, 1989). Medan ett enstavigt ord brukar ha fler betydelser, t.ex. shu属 i klassisk kinesiska innebär ”att bilda ihop”, ”att tillhöra”, ”att anlita” och ”typer” fyra meningar. Utan goda kunskaper om sammanhanget är det väldigt svårt att bedöma vilken information ordet vill framföra (Li Shichun, 2007, s 78-82). Mer statistik se tabellen nedan.

Bok	Lüshi chunqiu (239 f.kr.)	Xunzi (313-238 f.Kr.)
Antal enstaviga ord (E)	2972	2170
Antal entydiga enstaviga ord (EE)	1691	1106
Andel EE/E	56.9 %	51.0 %
Antal tvåstaviga ord (T)	1074	2160
Antal entydiga tvåstaviga ord (ET)	1032	2061
Andel ET/T	96.1 %	95.4 %
Forskare, år	Zhang Shuangli, 1989	Lu Liu, Zhang Hongsheng, 2007

Man behöver fler tecken som står ihop så att betydelsen till ordet blir rikare och mer beskrivande. Ett typiskt exempel är attributiva komplexa ord (se kapitel 2.3.3.2). T.ex. 白bai är vit; xuebai雪白 är en kombination av xue雪[snö] och bai白[vit] och betyder ”som är vit som snö”. Det tvåstaviga ordet är mycket mer beskrivande jämförs med det enstaviga ordet bai白[vit].

3.3.3. Estetiskt behov

– balans och harmoni i språk uppskattas av kulturen

En annan anledning, enligt Li Jiashu och Xie Yaoji, kan vara kinesiskans musikaliska egenskap.

”Det finns en sådan egenskap hos kinesiska: När vi lyssnar eller läser upp en text, finner vi alltid att stavelser i meningarna hänger ihop som par eller grupper av fyra...”(Lu Zhiwei, s 45)

Moderna kinesiska ord är ganska flexibla, många ord kan sägas enstavigt eller tvåstavigt, t.ex. både yue月 och yueliang月亮 betyder månen, ri日, ritou日头 och taiyang太阳 betyder solen. När det gäller ordval, ordkombination och meningsformulering påverkas man till stor del av symmetrin och balansen som anses vara viktig och hanteras noga i språket. Författarna menar att i samband med att en menings stavelser jämnas till, blir den smidigare att läsa och mer balanserad ur ett språkkänslomässigt perspektiv (Li Jiashu och Xie Yaoji, s 8).

Ett exempel är fraser jiejiaojiecao戒骄戒躁[att vara på sin vakt mot övermod och impulsivitet]och lijiejiaoao力戒骄傲[att vara på sin vakt mot övermod] från artikeln *Cong hanyu de texing tandao zenyang ba zhongwen xiehao* [En diskussion om hur man kan skriva bra kinesiska – utgår ifrån kinesiskans egenskaper] (Li Jiashu, s 195-196). Trots att jiao骄 i den första frasen bär samma betydelse som jiaoao骄傲 i den andra, nämligen övermod, kan vi inte byta deras plats. Då blir det svårt att säga orden, dessutom försvinner den estetiska känslan skapad av balans i fraserna.

I Fang Yuqings *Shiyong hanyu yufa* [Funktionell kinesisk grammatik] finns ytterligare två exempel.

1. 我把这个难忘记的故事埋在心底。 [Jag grävde ner den här historien, som är svår att glömma, innerst in i hjärtat.]
2. 西安是中国的一座古首都。 [Xi'an är en gammal huvudstad i Kina.]

Båda meningar är ganska svåra att läsa. Förbättringsförslag är att ändra nanwangji难忘记 [svår att glömma] till nanyiwangji难以忘记 [svår att glömma] eller nanwang难忘 [svår att glömma] i den första meningen och att förkorta gushoudu古首都 [gammal huvudstad] till gudu古都 [gammal huvudstad]. Målet är att balansera språkform och stavelser. Enligt Shen Xiaolong passar enstaviga ord ihop med enstaviga ord, medan tvåstaviga ord låter bra tillsammans med tvåstaviga ord. Detta är det grundläggande formatet att skaffa fonetisk harmoni. Särskilt en takt av två plus två, det vill säga fyra stavelser, ger ett ännu mera stabilt intryck och har därmed blivit en vanlig utvecklingstendens i rytmsystem av modern kinesiska. (Shen Xiaolong, s 43)

Detta bekräftas även av Ma Jianzhong i sin *Mashi wentong* [Mas grammatik]: “An guji zhong zhuming, wangwang qu shuangzitongyizhe, huo liangziduidaidzhe, jiao dancizhizi, qi ciqi shaojue hunhou按古籍中诸名，往往取双字同义者，或两字对待者，较单辞只字，其辞气稍觉浑厚” (Ma Jianzhong, 1927). Ma finner i klassisk kinesisk litteratur att många substantiv består av två tecken av samma betydelse eller i motsats till varandra. Han kommenterar att dessa parallella komplexa ord är, i jämförelse med enstaviga ord, starkare och solidare i stil och melodi.

3.4 Användning av ordkonstruktionsprinciperna under historien och i nu tid

3.4.1 De mest produktiva konstruktionsprinciperna under historien

När vi har gått genom alla konstruktionsprinciper återstår en fråga: Hur används de här principerna? Vilka är de mest produktiva konstruktionsprinciperna i modern kinesiska?

Zhongguo shehui kexueyuan Yuyan yanjiusuo [Kinesiska samhälletsvetenskapsakademien, språkinstitut] presenterar sitt forskningsresultat på en analys av 12863 komplexa ord som finns i *Ciyuan* (1988). Enligt deras statistik är 58.56 % av dessa ord attributiva, 20.79 %

parallella slutligen subjekt-predikativ och komplementiva är 2.28 % respektive 1.92 % (Zhongguo shehui kexueyuan Yuyan yanjiusuo, 1998, s 192). Därigenom dras slutsatsen att den attributiva principen är den mest produktiva bland alla konstruktionsprinciper.

Med utvecklingen av samhället och människors förmåga att lära känna den subjektiva och objektiva världen behöver man mer beskrivande och specificerade ord för att uttrycka sina idéer. Attributiva komplexa ord passar särskilt bra till detta syfte och många ord blir till på detta sätt (Zhongguo shehui kexueyuan Yuyan yanjiusuo, 1998, s 193).

Från statistiken syns det att den attributiva principen är överlägset större än den andra mest produktiva principen d.v.s. den parallella med 58.56% respektive 20.79 %. Anledningen är att den attributiva sätten är mycket friare när det gäller så väl morfemens egenskaper som betydelse. (1998, s 193) Detta kan ses från ordklassanalysen av dessa konstruktioner i förra stycket. Istället för att båda morfem ska vara av samma ordklass som i den parallella typen, kan den attributiva typen ha alla möjliga kombinationer av subjekt, verb och adjektiv. I den parallella typen måste morfemen vara nära, motsatta eller åtminstone relaterade i betydelse, medan det inte alls finns någon sådan begränsning i de attributiva komplexa orden.

Den attributiva principen och den parallella principen har länge varit dominerande i kinesisk ordkonstruktion, inte bara i modern tid. Detta visas i tabellen nedan.

Bok	Tid av språk-material	Antal komplexa ord (K)	Antal parallella ord (P)	Antal sammansatta ord (S)	Andel (P+S)/K	Forskare, år
Lunyu	c:a 400 f.kr.	118	48	67	97 %	(Cheng Xiangqing1, 1992)
Mengzi	c:a 290 f.kr	226	115	100	96 %	
Lunheng	c:a 80	2088	1404	517	92 %	(Cheng Xiangqing2, 1992)
Dunhuang bianwenji	c:a 620-900	3317	2113	800	87.8 %	(Cheng, Xiangqing, 1990)
Ciyuan	modern	12863	7533	2675	79.4 %	(Li Ronglong, 2009)

En tendens är att andelen dessa två principer tar i alla komplexa ord sjunker långsamt. Detta beror på att andra tre principerna utvecklas under tiden och ökar snabbt i kvantitet.

3.4.2 Enstaviga ord och tvåstaviga ord i modern kinesiska, mer eller mindre?

Om vi begränsar vår forskning till de vanligaste orden i modern kinesiska, kan vi kanske få en bättre vy av hur egentligen ord av olika längder används.

Lü Shuxiang (1984) har undersökt de 3817 vanligaste orden i *Putonghua 3000 changyong cibiao* (Zheng Linxi, 1959). Enligt hans statistik finns det 1379 två eller flerstaviga substantiv varav allra flesta är tvåstaviga. Det är 85 % av alla substantiv i listan. 69 % av alla 451 adjektiv innehåller mer än en stavelse. 61 % av alla 941 verb är tvåstaviga och bara 2 verb är trestaviga. Generellt består tvåstaviga ord 75 % av alla de vanligaste orden. Man kan därmed vara övertygad om att tvåstaviga ord är dominerande då det gäller kvantitet.

I praktisk språkanvändning dyker enstaviga ord dock upp många fler gånger än tvåstaviga ord. Ju mer en frekvensordlista är begränsad, desto större andel av enstaviga ord består listan av. T.ex. enligt *Xiandai hanyu pinLü cidian* (1986), består 57.1 % av de 1000 vanligaste orden av enstaviga ord. Dessa 1000 vanligaste tecknen täcker upp mer än 73.1 % av allt språkmaterial (som innehåller 1 800 000 tecken) forskningen har undersökt. Bland de 250 vanligaste orden finns 193 enstaviga ord, vilket är 77.2 %. Vid ytterligare begränsning till de 100 vanligaste orden då hittar man 84 enstaviga ord, vilket är 84 %. Se tabellen nedan.

Ordbegränsning (O)	Täckt andel språkmaterial (1 800 000 tecken)	Antal enstaviga (E)	Andel E/O
100 vanligaste	40 %	84	84 %
250 vanligaste	53.7 %	193	77.2 %
1000 vanligaste	73.1 %	571	57.1 %

Tvåstaviga ord är därmed bevisad majoritet i ordförrådet medan enstaviga ord används flitigare. Detta är deras belägenhet i modern kinesisk språkanvändning (He Fengbing, 2009).

4. Kinesiska språkegenskaper och dess användning i språkinlärning

Lü Shuxiang (1983, s 137) hävdar att en saks egenskaper visar sig först när den jämförs med andra saker. Språk är inget undantag. För att lära känna kinesiskans egenskaper måste kinesiska jämföras med andra språk; för att lära känna egenskaper hos modern kinesiska så måste vi jämföra den med klassisk kinesiska; för att veta vad rikskinesiska har för egenskaper så måste vi jämföra den med dialekter. Fonetik, ordförråd, grammatik, alla kan undersökas på detta sätt.

4.1 Fonetik

Gränsen mellan stavelser är tydlig i kinesiska (Xin Ju, 2007). Varje stavelse motsvarar ett tecken i skriftspråk. En stavelse omfattar en konsonantdel plus en vokaldel. Konsonantdelen kommer före vokaldelen. Konsonantdelen kan ha noll konsonanter eller en konsonant, men aldrig dubbla eller flera konsonanter vilka är mycket vanliga i engelska. Stavelser i kinesiska är därmed mycket regelbundna. T.ex. en stavelse i engelska kan se ut som "a, as, ass, car, scar, scars", medan samma konsonanter och vokal kan man bara utforma dessa stavelser i kinesiska "a, sa, ca". Varje stavelse har en ton, detta gör det ännu lättare att känna igen gränsen på stavelser när man hör ett tal.

De allra flesta morfem i kinesiska är enstaviga, upp till ca 95 % av alla morfem, det vill säga gränsen mellan morfemen är tydlig också. I engelskan finns det ingen naturlig gräns som markerar ut morfemen. Till exempel många andraspråkselever vet inte att ordet *progress* innehåller *pro*(framåt) och *gress* (gå) två morfem eller att *catalog* innehåller *cata* (neråt) och *log* (att säga) två morfem. Det kan lika gärna vara *prog-ress*, *ca-ta-log*, eller *ca-talog*. I kinesiska motsvarar de här orden *jinbu* 进步 och *mulu* 目录. Morfemen orden innehåller är lätt att urskilja vara sig i tal eller i skrift, nämligen *jin* 进[framåt] + *bu* 步[steg] och *mu* 目[rubriker]+ *lu* 录[samling].

4.2 Ordförråd

De allra flesta morfem i kinesiska är enstaviga. I språket finns mer än 80 000 tecken, varav allra flesta bär mening och är morfem. De utformar ett rikt lager av språkmaterial som både kan användas självständigt som enstaviga ord och sättas ihop som komplexa ord. Kinesiskt ordförråd består mest av komplexa ord, av vilka majoritet är sammansatt. Sammansättning är den mest grundläggande och utvecklade ordkonstruktionsprincipen i kinesiska (Qian Yulian, s 37).

Den vanligaste konstruktionsprincipen i engelska är affixation. De flesta ord i engelska innehåller affix. Det finns mer än 100 vanliga affix i engelska. Det finns runt 170 prefix och 200 suffix (Tom McArthur, 1998). Kinesiska har väldigt få affix, istället är sammansättning den vanligaste konstruktionsprincipen när nya ord skapas. Då brukar man ta morfem ifrån det befintliga lagret istället för att hitta på nya morfem. T.ex. när man behöver ett ord för den nya uppfinningen lampa hittar man *deng* 灯[verktyg som ger ljus och lyser], sedan sätter man *dian* 电[elektricitet] framför, för den måste ha elektricitet för att tända. Det finns ca 3500 vanliga morfem, 3000 mindre vanliga till, permutationer av dem i tvåstaviga eller flerstaviga former räcker väl till språkets behov. Korta morfem gynnar också sammansättning så att nya ord inte blir för långa.

Trots att språket har så många som 80000 tecken, de flesta av dem används mycket sällan idag. Hur många tecken behöver man för att kunna läsa och skriva grundläggande texter i kinesiska? Låt oss titta på några siffror.

Antal mest använda tecken	Täckt andel språkmaterial (1 800 000 tecken)
1000	90.0%
2500	98.0%
3500	99.5%

(<http://chineseculture.about.com/library/symbol/blccbasics.htm>)

Siffrorna besvarar att bara 3500 vanligaste tecken räcker väl till läsning och skrivning.

När man väl behärskar alla vanligaste tecknen så är det sällan att man träffar främmande tecken. Med hjälp av kunskaper om dessa morfem och konstruktionsprinciper kan man lätt ta reda på betydelser av de allra flesta ord och därmed förstå texter. Detta är en fördel med kinesiska. Kineser efter gymnasiet behöver inte längre studera vidare med språk för att kunna förstå alla slags texter i universitetslitteratur. Medan för amerikanerna, efter har fått kandidatexamen, står ordförråd fortfarande som ett hinder för deras läsförmåga. I deras GRE test kommer ordförrådtestet på första delen och anses vara den största utmaningen för studenterna.

4.3 Grammatik

4.3.1 Definition på ord

Till skillnad från engelska har kinesiska ord inte naturliga gränser mellan ord. Man ser inte någon markör på enstaka ord i en text. Det är lingvisters uppgift att definiera ord och utskilja de från morfem och fraser. Lingvister har inte kunnat uppge en bra definition på ord i kinesisk grammatik som kan utskilja ord från tecken och från fras. Ett exempel är de mer än 2500 Liheci med två korta streckor i mitten i *Xiandai hanyu cidian*. Ca 10 % av de vanligaste verb eller verbfraser kan placeras som både verb och fras (Zhao Shuhua och Zhang Baolin, 1996). Enligt Zhao Yuanren (1975, s 233-234) finns det inte ett sådant begrepp i kinesiska som motsvarar *ord* i indoeuropeisk grammatik.

4.3.2 Ordkonstruktion

Ord, fras och mening har i princip samma konstruktionsprinciper i kinesiska. Det vill säga morfemen i ett ord, orden i en fras och fraserna eller orden i en mening, alla har de fem grundläggande grammatiska relationerna, nämligen subjekt-predikativ, verb-objektiv, komplementiv, attributiv och parallell. T.ex. konstruktioner i ordet ”dizhen地震 [jordbävning]”, frasen ”shenti jiankang 身体健康[kroppen mår bra]” och meningen ”huoche kaidong le 火车开动了 [Tåget har startat]” är av samma typ, nämligen den subjekt-predikativa (Xin Ju, 2007). Ordkonstruktionsprinciper har, förutom dessa, sina egna principer, nämligen affixation och repetition, fastän de bara är minoritet.

4.4 Sammanfattning ur andraspråks perspektiv

Kort sagt, i kinesiska möter man först morfem, sedan måste läsare själv göra en bedömning av vilka morfem hör ihop som ord, på samma sätt som man förstår fras och mening. Medan i

engelska möter man direkt ord, sedan försöker man reda ut vilka ord hänger samman till fras och vad mening betyder. I engelska kräver att man kan många fler ord utantill, dess uttal och form och vad det betyder, så att man kan känna igen orden när man läser. Träffar man något ord som man aldrig har sett förut, förutom i vissa fall morfemen i ordet är vanliga och relativt lättsynliga (t.ex. *undo* = *un-do*), kan man bara gissa sig fram med hjälp av sammanhanget. Finns det inte något sammanhang eller bjuder sammanhanget inte på någon hjälpsam information till gissningen, då får man ge upp. Om sådana ord överstiger en viss procent (ca 5-15 %) då förhindras läsarens förståelse på texten. En som läser kinesiska texter med de grundläggande 3500 tecknen i bagaget kan i allra flesta fall reda ut vad ord betyder även om den aldrig har sett just det här ordet förut. För nästan alla tecken i texter (vanligtvis mer än 99 %) är välbekanta och konstruktursprinciperna är precis som fras och mening, vilket man är van vid. Man kan säga att kinesiska är ekonomisk när det gäller de minsta betydelsebärande språkenheter. I stället för de oändliga engelska orden man måste memorera, får kinesiska språkelever knappt 4000 morfem med vilka allra flesta komplexa ords betydelse kan redas ut.

Ju mer utvecklade ett språk är desto större ordförråd har det. Språk är kommunikationsverktyg. Ord är byggmaterial i språk. Utan ord kan ingen kommunikation via språk utföras (Wilkins, 1972). Att skaffa sig ett tillräckligt stort ordförråd blir därmed en av de viktigaste uppgifterna i andraspråksinläring.

Modern engelska har runt 600 000 ord, och modern kinesiska har runt 500 000. Sådana utvecklade ordförråd kan inte ens förväntas av en infödd talare, till och med välutbildad infödd talare. Det behövs inte heller. Kravet indoeuropeiska språk sätter för en andraspråkselev är 100 procent av deras fonetik, 80- 90 procent av deras grammatik och bara 5 procent av deras ordförråd. Enligt detta krav ska en andraspråkselev i engelska behärska 30 000 ord i engelska för att kunna kommunicera fritt. I så fall bör det vara ungefär 25 000 ord i kinesiska man ska lära sig. Siffran är nära 31 159 vilken är antal ord som finns i ett språkmaterial av 1 800 000 tecken (*Xiandai hanyu pinLü cidian*, 1986). Statistik visar att så många som 70 000 modern kinesiska ord bildas av 3 500 vanligaste tecken (Qian Yulian, s 190)!

Komplexa ord är i majoritet av kinesiskans ordförråd varav de allra flesta är tvåstaviga. Enligt Yuan Chunfa och Huang Changnings (1998) statistik, 87.8, 93.2 respektive 87.0 procent av tvåstaviga substantiv, verb och adjektivs betydelse kan redas ut ur dess morfems betydelse. Hur lätt är det då att lära sig nya komplexa ord i kinesiska efter man har skaffat sig 3500 tecken? Det är ungefär lika lätt som att försöka lära sig *vardagsrum*, *kyrkogård*, *gatukök*, *engelsman*, *himlavalLü* när man kan alla morfem i orden, nämligen *vardag*, *rum*, *kyrka*, *gård*, *gata*, *kök*, *engelsk*, *man*, *himmel* och *valLü*. Nej, lättare är det, för språkelever i kinesiska behöver aldrig bekymra sig om att ändra morfemen eller lägga till ett *s*. Lagg bara ihop morfemen som de är, nämligen *vardagrum*, *kyrkagård*, *gatakök* och *engelskman*, så är det klart. Personer som läser svenska som andraspråk har kanske alla upplevt tvekan om att vissa ord ska skrivas ihop som sammansättande ord eller inte. Sådant problem finns inte i kinesiska, för där kan man varken skriva morfem ihop eller isär eftersom alla tecken i en mening placeras bredvid varandra utan mellanrum.

Referenser

- Bloomfield, Leonard, 1914. *An introduction to the study of Language*. Henry Holt and Company [Henry Holt & Co Boktryckeri].
- Ciyuan. Beijing: Shangwu yinshuguan [Företagenstryckeri], 1988.
- Chen, Gaochun, 1995. *Shiyong hanyu yufa dacidian [Ett funktionellt stort kinesiskt grammatiklexikon]*. Zhongguo laodong chubanshe [Kinesiskt Arbetartryckeri].
- Chen, Ping, 1999. *Modern Chinese: history and sociolinguistics*. Cambridge University Press [Cambridge Universitetstryckeri].
- Cheng, Xiangqing, 1990. *Suitang wudai hanyu yanjiu – Bianwen fuyinci yanjiu [Forskning om Sui, Tang och de fem dynastiernas kinesiska språk – forskning om två- och flerstaviga ord i Bianwen]*. Jinan: Shandong jiaoyu chubanshe [Shandong Utbildningstryckeri], 1990.
- Cheng, Xiangqing¹, 1992. *Xianqin hanyu yanjiu – Xianqin shuangyinci yanjiu [Forskning om Pre-Qin tidens kinesiska språk – forskning om tvåstaviga ord under Pre-Qin]*. Jinan: Shandong jiaoyu chubanshe [Shandong Utbildningstryckeri], 1992.
- Cheng, Xiangqing², 1992. *Lianghan hanyu yanjiu – Lunheng fuyinci yanjiu [Forskning om de två Handynastiernas kinesiska språk – forskning om två- och flerstaviga ord i boken Lunheng]*. Jinan: Shandong jiaoyu chubanshe [Shandong Utbildningstryckeri], 1992.
- Cheng, Xiangqing, 2003. *Hanyushi zhuanhu fuyinci yanjiu [Språkhistoria av kinesiska – forskningar om två- och flerstaviga ord i särskilda böcker]*. Beijing: Shangwu yinshuguan [Företagens tryckeri].
- Cui, Yingxian, 2004. *Xiandai hanyu yufa xuexi yu yanjiu rumen [Introduktion av studie och forskning om den moderna kinesiska grammatiken]*. Tsinghua University Press [Tsinghua Universitetstryckeri].
- Fang, Yuqing, 1992. *Shiyong hanyu yufa [Funktionell kinesisk grammatik]*. Beijing: Beijing yuyan xueyuan chubanshe [Pekings Språkinstitutstryckeri].
- Fu, Huaqing, 2000. Goucifa yanjiu de yixie wenti [Några frågor kring ordkonstruktions forskning]. I *Zhongguo yuwen [Det kinesiska språket]*, 3, 2000.
- Guo, Xiliang, 2005. *Hanyu Shilunji [Samling av historiska diskussioner kring kinesiska]*. Beijing: Shangwu yinshuguan [Företagens tryckeri].
- Han, Fei, ca 281-233 f.Kr.. *Han Feizi*. <http://guji.artx.cn/article/8183.html>, 2010-02-10.
- Hanyu pinyin fang'an [Planen av det kinesiska ljudsystemet]*, 1958. Beijing: Wenzige chubanshe [Revolutionära Tecknens tryckeri], 1978.
- He, Fengbing, 2009. Lianglei lianci zai hanyu shuangyinhua hou de butong guisu yunyin tanxi [Fonetisk provanalys av två typer av konjunktioner efter den tvåstaviga förändringen av språket]. I: *Xiandai yuwen [Modern kinesiska]*, 2, 2009.
- Henricks, Robert (översättare). *Lao-Tzu, Te-Tao Ching: A New Translation Based on the Recently Discovered Ma-wang-tui Texts*. New York: Ballantine Books [Ballantines Boktryckeri], 1989.
- Laozi, ca 600-470 f.Kr.. *Daodejing [Classic of the Way and Virtue]*. http://www.guoxue.com/zibu/zibu_zhuziml/laozi.htm, 2010-02-10.
- Leng, Yulong & Wie Yixin, 1994. *Zhonghua zihai [Det största kinesiska teckenlexikonet]*. Zhonghua shuju [Zhonghua Bok Co], Zhongguo youyi chubanshe [Kinas Vänskapstryckeri].
- Liji [Record of Rites]*. <http://guji.artx.cn/article/557.html>, 2010-02-10.
- Li, Jiashu, 1991. Cong hanyu de texing tandao zenyang ba zhongwen xiehao [En diskussion om hur man kan skriva bra kinesiska – utgår ifrån kinesiskans egenskaper]. I: *Yuwen yanjiu he yuwen jiaoxue [Kinesiska forskning och språkundervisning]*. Xianggang shangwu yinshuguan [Hongkong företagstryckeri].

- Li, Jiashu och Xie, Yaoji, 1994. *Hanyu de texing he yunyong (Writing Chinese With Reference to Its Characteristics)*. Hong Kong University Press [Hongkong Universitetstryckeri].
- Li, N Charles och Thompson, A. Sandra, 1989. *Mandarin Chinese: a functional reference grammar*. University of California Press [Kaliforniens Universitetstryckeri].
- Li Rulong, 2002. The derivation of Chinese words and its evolution [Ursprung av kinesiska ord och dess utveckling]. I: *Hebei shifan daxue xuebao [Hebei lärarhögskola-journalen]*, 5, s 68-76, 2002.
- Li, Rulong, 2009. Hanyu: danyijie guliyu xingchengde tiaojian he guosheng [Kinesiska: det enstaviga isolerade språkets formuleringsvillkor och process]. I: *Yuwen yanjiu [Språk forskning]*, 2, 2009. <http://www.cass.net.cn/file/20090609235323.html>, 2009-11-15.
- Li, Shichun, 2007. Cong fuyinci shuju shang kan shanggu hanyu danyinci fuyinhua xianxiang (A Study of Monosyllabic Words' Turning into Disyllabic and Polysyllabic Ones in Ancient Chinese Based on the Data of Disyllabic and Polysyllabic Words). I: *Xinandaxue xuebao [Xinan universitet-journalen]*, 8, 2, s 78-82, 2007.
- Li, Shichun, 2007. Shuihuzhuan fuyinci de tongji (Statistical Study of Disyllables Words in Shuihuzhuan). I: *Yindu xuekan [Journal av Yindu]*, 4, s 142-144, 2007.
- Liao, Jiling, 1991. Lun Han Feizi fuyinci [Studie om två- och flerstaviga ord i boken Han Feizi]. I: *Guangxi daxue xuebao [Guangxi universitets-journalen]*, 4, 1991.
- Liu, Xiang, ca 77-6 f.Kr.. *Shuoyuan [Garden of Persuasions]*. <http://guji.artx.cn/article/7801.html>, 2010-02-10.
- Liu, Xiaomei, 2004. Dangdai hanyu xinciyu de cichang kaocha [Forskning på ordlängder av nya ord i modern kinesiska]. I: *Jilin shifan daxue xuebao [Jilin lärarhögskola-journalen]*, 32, 4, s 71-73, 2004. 08.
- Liu, Yuehua m.f., 2001. *Shiyong xiandai hanyu yufa [Funktionell modern kinesisk grammatik]*. Beijing. Shangwu yinshuguan [Företagens tryckeri].
- Lu, Liu och Zhang, Hongsheng, 2007. *Xunzi cihui yanjiu [Forskning om ordförråd i boken Xunzi]*. Henan renmin chubanshe [Henan Folk Tryckeri].
- Lu, Xiaojuan, 2008. Hanyu goucifa yanjiu zongshu [Översikt av studierna kring kinesisk ordkonstruktion]. I: *Shehui kexue luntan [Samhälletsvetenskap Alalys]*, 8, 2008.
- Lu, Zhiwei, 1956. Hanyu de bingli sizi ge [Fyrstaviga sammansättande kombinationer i kinesiska]. I: *Yuyan yanjiu [Språkforskning]*, 1, s 45, 1956.
- Lü, Buwei, 239f.kr. *Lüshi chunqiu*.
- Lü, Shuxiang, 1979. *Hanyu yufa fenxi wenti [Frågor kring analys av kinesisk grammatik]*. Beijing: Shangwu yinshuguan [Företagens tryckeri].
- Lü, Shuxiang, 1983. *Lü Shuxiang yuwen lunji [Samling av Lü Shuxiangs studier om kinesiska]*. Beijing: Shangwu yinshuguan [Företagens tryckeri].
- Lü, Shuxiang, 1984. Xiandai hanyu danshuang yinjie wenti chutan [Provanalys av en- och tvåstaviga ord i modern kinesiska]. I: *Lü Shuxiang: Hanyu yufa lunwenji [Lü Shuxiang: samling av kinesiska grammatiska artiklar]*. Beijing: Shangwu yinshu guan [Företagens tryckeri].
- Lü, Shuxiang, 2002. *Lü Shuxiang xuanji [Valda texter av Lü Shuxiang]*. Dongbei shifan daxue chubanshe [Dongbei Lärarhögskoletryckeri].
- Lunyu [Analekterna]*. <http://guji.artx.cn/article/704.html>, 2010-02-10.
- Ma, Jianzhong, 1927. *Mashi wentong [Mas grammatik]*. Beijing: Shangwu yinshuguan [Företagens tryckeri].
- Mao, Yuanming, 1999. *Zuozhuan cihui yanjiu [Forskning om ordförråd i boken Zuozhuan]*. Chongqing: Xinan shida chubanshe [Xinan Lärarhögskoletryckeri].
- Mengzi, ca 372-289 f.Kr.. *Mengzi [Mencius]*. <http://guji.artx.cn/article/517.html>, 2010-02-10.

- Qian, Yulian, 2006. *Xiandai hanyu cihui jiangyi [Ordförråd kompendium i modern kinesiska]*. Peking University Press [Peking Universitetstryckeri], 2008.
- Shang, Yang, ca 390-338 f.Kr.. *Shangjunshu [The Book of Lord Shang Yang]*. <http://guji.artx.cn/article/8218.html>, 2010-02-10.
- Shen, Xiaolong, 1990. *Zhongguo wenhua yuyanxue [Den kinesiska kulturella lingvistik]*. Changchun, Jilin jiaoyu chubanshe [Jilin Utbildningstryckeri].
- Shen, Xiaolong, 1991. *Guoxuecongshu [Boksamling av sinologi]*. Liaoning jiaoyu chubanshe [Liaoning Utbildningstryckeri].
- Shijing [Classic of poetry]*. <http://guji.artx.cn/article/664.html>, 2010-02-10.
- Song, Yongpei, 2001. *Shuowen yu shanggu hanyu ciyi yanjiu [”Shuowenjiezi” och forskning om forntida kinesiska ordbetydelser]*. Bashu shushe [Bashu boktryckeri].
- Shen, Yue, 488. *Songshu [Book of Song]*. Zhonghua shu ju [Zhonghua boktryckeri], 1974.
- Su, Baorong, 1999. Hanyu yusu zuhe guanxi yu cishu shiyi [Kinesiska morfems relation i teckenkonbinationer och dess förklaring i lexikon]. I: *Cishu yanjiu [Forskningar om lexikon]*, 4, s. 7-16, 1999.
- Su, Xinchun, 2001. *Hanyu cihui jiliang yanjiu [Statistisk forskning om kinesiskt ordförråd]*. Xiamen daxue chubanshe [Xiamen Universitetstryckeri].
- Sun, Chaofen, 2006. *Chinese: A Linguistic Introduction*. Cambridge University Press [Cambridge Universitetstryckeri].
- Tao, Yuanke, 2003. Lexical extension in Chinese Vocabulary Development – An Investigation of the Words Extension from 2 to 3 Syllables. I: *Applied Linguistics*, 4, 73-79, 2003.
- Tian, Xiaolin, 2007. *Xiandai hanyu cihui de tedian [Egenskaper av modernt kinesiskt ordförråd]*. <http://www.huayuqiao.org/articles/tianxiaolin/tx12.htm>, 2009-11-14.
- Tongyong guifan hanzibiao [Allmän standardiserad kinesisk teckenlista]*, 2009-8-12.
- Wan, Jiufu, 2006. *Songshu fuyinci yanjiu [Forskning om två- och flerstaviga ord i Songshu]*. Fenghuang chubanshe [Fenix Tryckeri].
- Wang, Chongmin, m.fl., 1957. *Dunhuang bianwenji [Samling av bianwen upptäckt i Dunhuang]*. Renmin wenxue chubanshe [Folkets litteraturtryckeri].
- Wang, Li, 1984. *Zhongguo yufa lilun [Kinesiska grammatiska teorier]*. I: *Wang Li wenji, diyijuan [Textsamling av Wang Li, volym 1]*. Shandong jiaoyu chubanshe [Shandong Utbildningstryckeri].
- Wang, Li, 1985. *Zhongguo xiandai yufa [Modern kinesisk grammatik]* I: *Wang Li wenji, di'erjuan [Textsamling av Wang Li, volym 2]*. Shandong jiaoyu chubanshe [Shandong Utbildningstryckeri].
- Wang, Ning, 2008. The Non-grammatical Features of Chinese Double-syllable Compound Word Structure. I: *Jiangsu daxue xuebao [Jiangsu universitets-tidningen]*, s 31-34, 2008.
- Wang, Ning, 2009. *Hanzi hanyu jichu [Tecken och kinesisk språkgrund]*. Beijing shifan daxue wenxueyuan [Peking Normal Universitetets Litteraturinstitut]. <http://course.bnu.edu.cn/course/gdhy/zljc/hzhy/6.htm>, 2009-11-13.
- Wilkins, David Arthur, 1972. *Linguistics in language teaching*. MIT Press.
- Wu, Jimin, 1982. *Hanying yufa shouce [Kinesisk grammatisk handbok]*. Zhishi chubanshe [Vetskapens tryckeri].
- Xiandai hanyu changyong zibiao [En lista på de mest använda moderna kinesiska tecknen]*, 1988.
- Xiandai hanyu cidian [Modernt kinesiskt lexikon]*, 1979. Shangwu yinshuguan [Företagens tryckeri].
- Xiandai hanyu cidian [Modernt kinesiskt lexikon]*, 1983. Shangwu yinshuguan [Företagens tryckeri].

Xiandai hanyu pinLü cidian [Modernt kinesiskt frekvenslexikon], 1986. Beijing yuyan xueyuan chubanshe [Pekings Språkinstitutstryckeri].

Xin, Ju, 2007. *Xiandai hanyu [Modern kinesiska]*.
<http://202.207.160.42/jpkc/new081115/xdhy/0201.htm>, 2009-11-13.

Xiang, Xi, 1980. *Jianming hanyushi [Kortfattad kinesisk språkhistoria]*. Beijing, Gaodeng jiaoyu chubanshe [Högskoleutbildningarnas tryckeri].

Xu, Tongqiang, 1993. *Yuyanlun [Diskussion kring språk]*. Dongbei shifan daxue chubanshe [Dongbeis Lärarhögskoletryckeri].

Xun, Kuang, 313-238 f.Kr.. *Xunzi*. <http://guji.artx.cn/article/7914.html>, 2010-02-10.

Yijing [Classic of Changes]. <http://guji.artx.cn/article/695.html>, 2010-02-10.

Yuan, Chunfa och Huang, Changning, 1998. Jiyu yusu shujuku de hanyu yusu ji gouci yanjiu [Forskning av kinesiska morfem och ordkonstruktion baserad på morfemsdatabas]. I: *Shijie hanyu jiaoxue [Kinesiska undervisning i världen]*, 2, 1998.

Zhang, Shuangli, 1989. *Lüshi chungiu cihui yanjiu [Forskning av ordförråd i Lüshi chungiu]*. Shandong jiaoyu chubanshe [Shandong utbildningstryckeri].

Zhao, Shuhua och Zhang, Baolin, 1996. Liheci de queding ji dui qi xingzhi de zairenshi [Att definiera Liheci och nya uppfattningar om dess egenskaper]. I: *Yuyan jiaoxue yu yanjiu [Språk undervisning och forskning]*, 1, 1996.

Zhao, Yuanren, 1975. Hanyu ci de gainian ji qi jieyou he jiezou [Definition på kinesiska ord samt dess strukturer och rytm]. I: *Zhongguo xiandai yuyan xue de kaituo he fazhan – Zhao Yuanren yuyanxue lunwenxuan [Utbredning och utveckling av modern kinesisk lingvistik – Utvalda lingvistiska artiklar av Zhao Yuanren]*. Qinghua daxue chubanshe [Tsinghua universitetstryckeri], 1992.

Zheng, Linxi, 1959. *Putonghua 3000 changyong cibiao [En lista på 3000 mest använda ord i rikskinesiska]*. Beijing, Wenzi gaige chubanshe. [Revolutionära tecknens tryckeri]

Zhongguo shehui kexueyuan Yuyan yanjiusuo [Kinesiska samhälletsvetenskapsakademien, språkinstitut], 1998. *Zhongguo yuwen [Det kinesiska språket]*. Renmin jiaoyu chubanshe [Folkets utbildningstryckeri].

Zhu, Dexi, 1985. *Yufa dawen [Frågor och svar om grammatik]*. Beijing, Shangwu yinshuguan [Företagens tryckeri].

Zuo, Qiuming, ca 502-422 f.Kr.. *Zuozhuan [The Commentary of Zuo]*.
<http://guji.artx.cn/article/745.html>, 2010-02-10.
<http://chineseculture.about.com/library/symbol/blccbasics.htm>, 2009-10-30.
<http://www.hello-han.com/ch-education/yinjieku>, China Information Corporation, College of Chinese Language & culture, Beijing Normal University, 2003.
<http://www.zdic.net/appendix/f20.htm>, 2009-11-01.
<http://www.zdic.net/zd/>, 2009-11-01.
<http://www.thefreedictionary.com/syllable>, 2009-11-03.

Tom. Mcarthur, 1998. "SUFFIX." *Concise Oxford Companion to the English Language*. Encyclopedia.com. 2009-11-03.